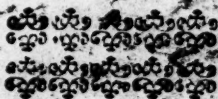

PUB. QVIDII
N A S O N I S
DE TRISTIBUS
LIBRI V.

Cum ANNOTATIONIBUS
minime rejciendis.

*Ex collatione exemplarium, à quamplurimis
mendis purgati.*

L O N D I N I,

Excudebat T. M. pro Societate Stationariorum. 1694.

L 010.435*

J. W. Phipps

1854. Dec. 7.

The Gift of
Mrs Sarah Campbell
the sister of the
Rev. Prof. John S. Perkins, D.D.,
of Cambridge.

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus; Lib. L.

ELEGIA I.

Alloquitur Librum ut Romam vadat, & quid ei faciendum sit admonet.

PArve (nec invideo) sine me liber ibis in urbem,
 Hei mihi * quod domino non licet ire tuo!
 Vade, sed incultus, qualem decet exulis esse;
 Infelix habitum temporis hujus habe.
 Nec te purpureo velent vaccinia succo;
 Non est conveniens luctibus ille color:
 Nec titulus minio, nec * cedro charta notetur;
 Candida nec nigrâ cornua fronte geras.
 Nec fragili geminæ poliantur pumice frontes,
 Hirsutus * passis ut videre comis.
 Felices ornent hæc instrumenta libellos;
 Fortunæ memorem te decet esse meæ.
 Neve liturarum pudeat; qui viderit illas,
 De lachrymis factas sentiet esse meis.
 Vade liber, verbisq; meis loca grata saluta;
 Contingam certè quo licet illa pede.
 Si quis, ut in populo nostri non immeritor illo,
 Si quis qui quid agam forte requireret erit:
 Vivere me * dices, salvum tamen esse negabis;
 Id quoq; quod vivam munus habere Dei.
 Atq; ita tu tacitus quærenti plura; Legendum:
 Ne * quæ non opus est forte loquere cave.
 Protinus admonitus repetet mea crimina lector,
 Et peragar populi publicus ore reus.
 Tu cave defendas, quamvis mordebere dictis:
 Causa patrocínio non bona major erit.
 Inveniet aliquem, qui me suspiret ademptum,
 Carmina nec ficcis perlegat ista genis.
 Et tacitus secum, ne quis malus audiat, optet,
 Sic mea, lenito Cæsare, poena levis.

*Ex Tomo
 Roman.
 * Quo.*

** Cedrina
 oleo char-
 tas contra
 cariem
 illinebant
 * Sparsis.*

** Quod
 opus nrm.*

Nos quoq; quisquis erit; ne sit miser ipse precamur
Placatos miseris qui volet esse Deos:

Quæque volet rata sint; ablataq; principis ira,
Sedibus in patriis det mihi posse mori,

Ut peragas mandata liber, culpabere forsan;

Ingeniique minor laude ferere mei.

*Judicis
officium.*

Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum

Quærere: qualito tempore tutus eris.

*Alacritas
ad poema-
ta.*

Carmina proveniunt animo deducta sereno:

Nubila sunt subitis tempora nostra malis.

Carmina secessum scribentis & otia quærunt:

Me mare, me venti, me fera jactat hyems.

Carminibus metus omnis abest: ego perditus enssem

Hæsurum jugulo jam putó, jamque meo.

Hæc quoque quæ facio, judex mirabitur æquus;

Scriptaq; cum venia qualiacunque leget.

Da mihi Mæoniden, & tot circumspice casus;

Ingenium tantis excidet omne malis.

Denique securus famæ liber iræ memento,

Nec tibi sit lecto displicuisse pudor.

Non ita se nobis prebet fortuna secundam,

Ut tibi sit ratio laudis habenda tuæ.

Donec eram sospes, tituli tangebar amore,

Quærendique mihi nominis ardor erat.

*Studium
obfuit*

Carmina nunc simulo, studiūq; quod obfuit odi:

Sit satis ingenio sic fuga, parta meo.

Ovidio.

I tamen; & pro me tu, cui licet, aspice Romam:

** Possem
nunc.*

Dii facerent * posses non meus esse liber.

Nec te quod venias magnam peregrinus in urbem,

Ignotum populo posse venire puta.

Ut titulo careas, ipso noscere colore;

** Liqueat.*

Disimulare velis te * licet esse meum.

Clam tamen intrato, nè te mea carmina lædant:

Non sunt ut quondam plena favoris erant.

Si quis erit, qui te quod sis meus, esse legendum

Non putet e gremio rejiatque suo.

*Libri A-
morum
obfuerunt*

Inspice dic titulum: non sum præceptor amoris:

Quas merui poenas, jam dedit illud opus.

Ovidio.

Forsthan expectes an in alta palatia missam

Scandere te jubeam, Cæsareamque domum

Ignoscant

Ignoscant angusta mihi loca, dique locorum:

Venit in hoc illa fulmen ab arce caput,

Esse quidem memini mirissima sedibus illis

Numina, sed timeo qui hocuere deos.

Terretur minimo pennæ stridore columba,

Unguibus, accipiter, faucia facta tuis.

Nec procul a stabulis audeat discedere, si quæ

Excussa est, avidi dentibus agna lupi.

Vitaret cælum Phaëton, si viveret; & quos

Optaret stultè, tangere nollet equos.

Me quoque, quæ sensi, fateor Jovis arma timere;

Me reor infesto cum tonat, igne peti.

Quicumq; Argolicâ de classe Capharea fugit,

Semper ab Euboicis vela retorquet aquis:

Et mea cymba semel vasta percussa procellâ,

Illum quo læsa est, horret adire locum.

Ergo cave liber, & timida circumspice mente:

Et satis à media sit tibi plebe legi.

Dum petit infirmis nimium sublimia pennis

Icarus, Icarus nomina fecit aquis.

Difficile est tamen hic remis utaris an aurâ,

Dicere; consilium resque locûsq; dabunt.

Si poteris vacuo tradi, si cuncta videbis

Mitia, si vires fregerit ira suas:

Si quis. erit qui te dubitantem & adire timentem

Tradat, & ante tamen pauca loquatur, adii

Luce bonâ, dominôq; tuo felicior ipso,

Pervenias illuc & mala nostra leves.

Namq; ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,

Solus Achilleo tollere more potest.

Tantum ne noceas, cum vis prodesse, videto;

(Nam spes est animi nostra timore minor.)

Quaq; quiescebat, ne mota reseruiat ira,

Et poenæ tu sis altera causa cave.

Cum tamen in nostrum fueris penetrabile receptus,

Contigerisq; tuam scrinia parva domum;

Aspicias illic positos ex ordine fratres.

Quos studium cunctos evigilavit idem;

Cætera turba palam titulos ostendit apertos,

Et sua detecta nomina fronte gerit;

*Icari ex-
emplum.*

*Occasio-
nes in
dandis li-
teris qua-
rendæ.*

*Sunt enim
ingeni-
orum li-
beri.*

*Libri A-
moris.*

Tres procul obscurâ fatigantes parte videbis;
 Hi quoq; quod nemo nescit, amare docent.
 Hos tu vel fugias; vel, si satis oris habebis,
 Oedipodas facito, Telegonósq; voces;
 Déque tribus moneo, si qua est tibi cura parentis,
 Ne quenquam, quamvis ipse docebit, ames.
 Sunt quoq; mutatae ter quinq; volumina formæ;
 Nuper ab exequiis carmina rapta meis.
Meta- His mando dicas, inter mutata referri
morphoses Fortunæ vultum corpora posse meæ.
Ovidii. Namq; ea diffimilis subito est effecta priori,
 Flendaq; nunc, aliquo tempore læta fuit.
 Plura quidem mandare tibi, si quæris habebam,
 Sed vereor tardæ causa fuisse moræ.
 Et si quæ subeunt tecum liber omnia ferres,
 Sarcina laturo magna futurus eras.
 Longia via est, propera; nobis habitabitur orbis
 Ultimus, a terrâ terra remota meâ.

E L E G I A II.

*Supplicatio ad Deos ut ab imminente naufragio
 cum incolumem seruent.*

D li maris & cœli (quid enim nisi vota supersunt)
 Solvere quassatæ parcite membra ratis.
 Neve precor magni subscribite Cæsaris iræ,
 Sæpe premente deo fert Deus alter opem.
 Mulciber in Trojam, pro Troja stabat Apollo;
 Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.
 Oderat Æneam propior Saturnia Turno;
 Ille tamen Veneris numine tutus erat.
 Sæpe ferox cautum petiit Neptunus Ulyssæm;
 Eripuit patruo sæpe Minerva suo.
 Et nobis aliquod (quamvis distamus ab illis)
 Quis vetat, irato, numen adesse, Deo?
 Verba miser frustra non proficientia perdo:
 Ipsa graves spargunt ora loquentis aquæ;
 Terribilisq; Notus jactat mea verba procelso,
 Ad quos mittuntur, non finit ire deos.
 Ergo iidem venti, ne causâ lædar in una,
 Velaq; nescio quò votâq; nostra ferunt.

Me miserrum! quanti montes volvuntur aquarum!

Jam jam tacturos sidera summa putes.

Quantæ diducto subsidunt æquore valles!

Jam jam tacturos tartara nigra putes.

Quocunq; aspicio, nihil est nisi pontus & * aër;

Fluctibus hic tumidus, nubibus ille minax.

Inter utrumq; fremunt immani murmure venti;

Nescit, cui domino pareat, unda maris.

Nam modò purpureo vires capit Burus ab Ortu;

Nunc Zephyrus sero vespere missus adest:

Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto;

Nunc Notus adversa prælia fronte gerit:

Rector in incerto est; nec quid fugiârve, petârve

Invenit: ambignis ars stupet ipsa malis.

Scilicet occidimus, nec spes est ulla salutis;

Dúmque loquor, vultus obruet unda meos.

Opprimet hanc animam fluctus, frustra; petenti

Ore necaturas accipiemus aquas.

At pia nil aliud quam me dolet exule conjux;

Hoc unum nostri scitq; gemitq; mali.

Nescit in immenso jactari corpora ponto,

Nescit agi ventis, nescit adesse necem.

O bene, quod non sum mecum conscendere passus;

Ne mihi mors misero bis patienda foret!

At nunc, ut peream, quoniam caret illa periclo,

Dimidiâ certè parte superstes ero.

Hei mihi! quam celeri micuerunt nubilia flammâ!

Quantus ab æthereo personat axe fragor!

Nec levius laterum tabulæ feriuntur ab undis,

Quam grave balistæ mœnia pulsat onus.

Qui venit hic fluctus, fluctus supereminet omnes:

Posterior nono est, undecimòque prior.

Non lethum timeo; genus est miserabile lethi:

Derat te naufragium, mors mihi munus erit.

Est aliquid fatòque, suo ferròque cadentem

In solida moriens ponere corpus humo;

Et mare dare suis aliqua, & sperare sepulchrum,

Et non in æquoreis piscibus esse cibum.

Fugies me dignum tali nece; non ego solus

Hic & chor; immeritos cur mea poena trahit?

*Hyperbo-
le Mare
Schythi-
cum.*

** Aether.*

*Conjux
Nasonis*

*Decima-
num flu-
um in-
telligit.*

*Mare
multis pro
sepulchro.*

Proh Superi, viridesq; Dii, quibus æquora curæ
Utraque jam vestras sustite turba minas:

Quamq; dedit vitam mitissima Cæsaris ira,
Hanc finite infelix in loca iussa feram.

Si, quoniam merui poenam, me perdere vultis:
Culpa mea est, ipso iudice, morte minor.

Mittere me Stygias si jam voluisset ad undas
Cæsar, in hoc vestra non eguisset ope.

Est illi nostri non invidiosa cruoris
Copia: quodq; dedit, cum voler, ipse feret.

Vos modo, quos certè nullo puto crimine læsi,
Contenti nostris jam precor este malis.

Nec tamen, ut cuncti miserum servare velitis,
Quod periit, salvum jam caput esse potest,

Ut Mare subsidat, ventisque ferentibus utar,
Ut mihi parcatis, non minus exul ero.

Naso Athenis eruditus. Non ego divitias avidus sine fine parandi,
Latum mutandis mercibus æquor aro:

Alexandrinus. Nec peto, quas quondam petii studiosus Athenas,
Oppida non Asiæ, non mihi visa prius.

Delicias Non ut Alexandri claram delatus in urbem,
Delicias videam, Nile jocose, tuas.

Quintilianus vocat. Quod facile est, opto ventos (quis credere posset?)
Sarmatis est tellus, (quam mea vela petunt.)

Obligor ut tangam lævi fera litora questu,
Quodq; sit à patria jam fuga tarda queror.

Nescio quo videam positos ut in orbe Tomitas,
Exilii facio per mea vota viam.

Si me diligitis, tantos compescite fluctus,
Pronaq; sint nostre numina vestra rati.

Seu magis odistis, iussæ me advertite terræ;
Supplicii pars est in regione mori.

Supplicii pars peregrinari. Ferte (quid hic facio?) rapidi mea corpora venti
Ausonios fines cur mea vela vident?

Noluit hoc Cæsar; quid, quem fugat ille, testetis?
Aspiciat vultus Pontica terra meos.

Et iubet, & merui; nec quæ damnaverit ille
Crimina, defendi fasve piùmve puto.

Si tamen acta Deos nunquam mortalia fallant,
A culpâ facinus sortis abesse mea.

Immo ita si scitis, si me meus abstulit error,
Stultaq; meus nobis, non scelerata fuit.
Quod licet & minimis domui si favimus illi;
Sine satis Angusti publica iussa mihi.
Hoc duce si iunctis solida facula, pro quo
Cæsare multa, piis Cæsaribusq; dedi.
Si fuit hic animus nobis, ita parcite divi,
Sin minus, alta cadens obruat unda caput.
Fallor? an incipimus gravida evanescere nubes?
Victaque mutati frangitur ira maris?
Non casus vos, sed sub conditione vocati,
Fallere quos non est, hanc mihi fertis opema

Error is
qualis
fuerit,
nondum
liquet in-
ter gram-
maticos.

Ut ex urbe Roma discesserit: nec non Conjugis &
suorum lacrymas memorat.

Cum subit illius tristissima noctis imago,
Quæ mihi supremum tempus in urbe fuit.
Cum repeto noctem, quæ tot mihi cara reliqui,
Labitur ex oculis, tunc quoq; gutta meis.
Jam prope lux caderat, quæ me discedere, Cæsar
Finibus extreme iusserat Ausonia.
Nec mens, nec spatium, fuerat satis apta parandi;
Torpuerant longa pectora nostra moras.
Non mihi fervorum, comites nec cura legendi,
Non aptæ profugo vestis, opisque fuit.
Non aliter stupui, quam qui Jovis ignibus ictus
Vivit; & est vitæ nescius iple suæ.
Ut tamen hanc animi nubem dolor ipse removit,
Et tandem sensus convalescere mei:
Alloquor extremum moestos abituros amicos.
Qui modò de multis unus & alter erant.
Uxor amans flentem flens acrius ipsa tenebat.
Imbre per indignas usq; cadente genas.
Nata procul Libycis aberat diversa sub bris;
Nec poterat sati certior esse mei.
Quocunq; aspiceres, luctus gemitusque sonabant:
Formaq; non taciti funeris intus erat.
Fœmina, virq; meo, pueri quoq; funere morrent,
Inque domo lacrymas angulus omnis habet.

Dies indi-
ci exiit

Si

*Interpe-
sta nox
Capitolio
conjuncta
fuit do-
mus Na-
sonis.*

Si licet exemplis in parvo grandibus uti,
Hæc facies Trojæ cùm caperetur erat.
Jamque quiescebant voces hominûmq; canûmq;
Lunaq; nocturnos alta regebat equos.
Hanc ego suspiciens & adhuc Capitolia cernens,
Quæ nostro frustra juncta fuere lari,
Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
Jamq; oculis nunquam templa videnda meis.
Diique relinquendi, quos urbs habet alta Quirini,
Este salutati tempus in omne mihi.
Et quanquam serò clypeum post vulnera fumo,
Attamen hanc odiis exonerate fugam;
Cœlestique viro, quis me deceperit error,
Dicite; pro culpâ ne scelus esse putet;
Ut quæ sentitis poenæ quoq; sentiat auctor;
Placato possim non miser esse Deo.
Hac prece adoravi superos ego; pluribus uxor,
Singultu medios impediens sonos.
Illa etiam ante Lares sparsis prostrata capillis,
contigit extractos ore tremente focos.
Multaque in adversos effudit verba penates,
Pro *deplorato non valitura viro.
Jamque moræ spatium nox præcipitata negabat;
Versaq; ab axe suo Parrhasis Arctos erat.
Quid facerem? Blando Patriæ retinebar amore,
Ultima sed jussæ nox erat illa fugæ.
Ah quoties aliquo dixi properante, Quid urges?
Vel quò festinas ire, vel unde vide?
Ah quoties certam me sum mentitus habere
Horam, propositæ quæ foret apta viæ!
Ter limen tetigi, ter sum revocatus, & ipse
Indulgens animo pes mihi tardus erat.
Sæpe vale dictq; rursus sum multo locutus;
Et quasi discedens oscula summa dedi;
Scythia. Sæpe eadem mandata dedi, mēque ipse fefelli,
Respiciens oculis pignora chara meis. (quam
Deniq; quid propero? Scythia est quò mittimur, in
Roma relinquenda est, utraq; iusta mora est.
Uxor in æternum vivo mihi viva negatur,
Et domus & fidæ dulcia membra domus.

Quosq;

Quosq; ego dilexi fraterno more sodales;

O mihi Thesèa pectora juncta fide!

Dum licet amplectar; nunquam fortasse licebit.

Amplius: in lucro est quæ datur hora mihi.

Nec mora; sermonis verba imperfecta relinquo,

Amplectens animo proxima quæq; meo.

Dum loquor & flemus, cælo nitidissimus alto,

Stella gravis nobis Lucifer ortus erat. (quam:

Dividor haut aliter, quàm si mea membra relin-

Et pars abrupti corpore visa suo est.

Sic doluit * Priamus tunc, cum in contraria * versus *Metius.

Ultiores habuit proditiōis * equus. *Versos.

Tunc verò exoritur clamor, gemitusque meorum, *Equos.

Et feriunt mortuæ pectora nuda manus.

Tunc verò conjux humeris abeuntis inhærens

Miscuit hæc lachrymis tristitia dicta meis:

Non potes avelli; simul hinc simul ibimus ambo;

Te sequar, & conjux exulis exul ero;

Et mihi facta via est, & me capit ultima tellus;

Accedam profugæ sarcina parva rati.

Te jubet à patria discedere Cæsaris ira;

Me pietas: pietas hæc mihi Cæsar erit.

Talia tentabat, sic & tentaverat antè,

Vixq; dedit vietas utilitate manus.

Egredior, siue illud erat sine funere ferri,

Squalidus, immixtis hirta per ora comis.

Illà dolore amens tenebris narratur obortis

Semianimis medià procubuisse domo,

Utq; surrexit, scedatis pulvere turpi

Crinibus, & gelidà membra levavit humo.

Se modo desertos modo deplorasse penates;

Nomen & erepti sæpe vocasse viri:

Nec gemuisse minus, quam si natæve, meumve

Vidisset structos corpus habere rogos;

Et voluisse mori, moriendo ponere sensus,

Respectusq; tamen non periisse mei.

Vivat, & absentem (quoniam sic fata tulerunt)

Vivat, & auxilio sublevet usq; suo.

Tingitur oceano custos Erymanthidos Ursa,

Æquoraatq; suo sidere turbat aquas.

Nos:

*Iterata
pietas.*

*Blatus
Naso.*

*Metus
audaces
tandem
facit.*

Nos tamen Ionium non nostrâ findimus æquor
Sponte; sed audaces cogimur esse metu.
Me miserum! quantis nigrescunt æquora ventis.
Erutâq; ex imis fervet arena fretis!
Monte nec inferior proræ puppiq; recurvæ
Infilit, & pictos verberat unda deos.
Pinea texta sonant, pulsi stridore rudentes,
Aggemit & nostris ipsa carina malis.
Navita confessus gelidum pallore timorem,
Jam sequitur victus, non regit arte ratem.
Utq; parum validus non proficientia rector
Cervicis rigida fræna remittit equo;
Sic non quo voluit, sed quo rapit impetus undæ,
Aurigam video vela dedisse rati.
Quodd nisi mutatas emisit Æolus auras,
In loca jam nobis non adeunda ferar.
Nam procul Illyricis levâ de parte relictis
Interdicta mihi cernitur Italia.
Nasoni I- Desinat in vetitas, quæso contendere terras,
Italia in- Et mecum magno pareat unda Deo.
terdicta. Dum loquor, & cupio pariter, timeoq; repelli,
Increpuit quantis viribus unda latus!
Parcite cærulei vos saltem numina ponti,
Infestumq; mihi sit satis esse Jovem.
Vos animam lævâ sessam subducite morti;
Si modo, qui periit, non periisse potest.

ELEGIA IV.

Ad Amicum, qui etiam in adversis fidus permanerat.

O Mihi post nullos unquam memorande sodales,
Et cui præcipue fors mea vita sua est!
Attonitum qui me (memini) charissime primus
Ausus es alloquio sustinuisse tuo.
Qui mihi consilium vivendi mite dedisti,
Cum foret in misero pectore mortis amor,
Scis bene cui dicam, positus pro nomine signis:
Officium nec te fallit, amice tuum.
Hæc mihi semper erunt imis infixæ medullis,
Perpetuusque animi debitor hujus ero.

Spiritus

Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras

Ibit, & in tepido deseret ossa rogo,

Quam subeant animo meritorum oblivia nostro,

Et longa pietas excidat ista die.

Dii tibi sint faciles, & opis nullius egentem

Fortunam præstent, dissimilemque meæ.

Si tamen hæc navis vento ferretur amico,

Ignoraretur forsitan ista fides.

Thesa Pirithous non tam sensisset amicum,

Si non infernas vivus adisset aquas.

Ut foret exemplum veri Phocæus amoris,

Fecerunt furæ, tristis Orestæ, tuæ.

Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes,

Hyrtacidæ Nisi gloria nulla foret.

Silicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum:

Tempore sic duro est inspicienda fides.

Dum juvat, & vultu ridet fortuna sereno,

Indelibatæ cuncta sequuntur opes.

At simul insonuit, fugiunt, nec noscitur ulli,

Agminibus, comitum qui modo cinctus erat.

Atque hæc exemplis quondam collecta priorum,

Nunc mihi sunt propriis cognita vera malis.

Vix duo tresve mihi de tot superestis amici:

Cætera fortunæ, non mea turba fuit.

Quo magis, ô pauci, rebus succurrite læsis;

Et date naufragio littora tuta meo:

Neve metu falso nimium trepidate timentes,

Hac offendatur nè pietate Deus.

Sæpe fidem adversis etiam laudavit in armis,

Inque suis amat hanc Cæsar, in hoste probat.

Causa mea est melior: qui non contraria sovi,

Arma, sed hanc merui simplicitate fugam.

Invigiles igitur nostris pro casibus oro:

Diminui si qua nūminis ira potest.

Scire meos casus si quis desiderat omnes,

Plus, quam quod fieri res finit, illè petit.

Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent,

Præque quot ficcus corpora pulvis habet.

Mulæque credibili tulimus majora; ratamque

Quamvis acciderint, non habitura fidem.

*Amico-
rum fides
rebus
adversis
elucet.*

*Fortuna
amicos
conciliat.*

*Suo peri-
culo di-
scere.*

data

*Fides in
hoste eti-
am lau-
danda.
Virgilii-
næ imita-
tio.*

Pars etiam quædam mecum moriatur, oportet:
 Meq; velim possit dissimulante tegi.
 Si vox infragilis, pectus mihi firmitus ære,
 Plurâq; cum linguis pluribus ora forent.
 Non tamen idcirco complecterer omnio verbis,
 Materiâ vires exuperante meas.

Pro duce Neritio docti mala nostra poetæ
 Scribite; Neritio nam mala plura tuli.

*Ulysses &
 Nasonis
 collatio.*

Ille brevi spatio multis erravit in undis
 Inter Dulichias Iliacasq; domos:
 Nos freta sideribus totis distantia mensos
 Sors tulit in Geticos Sarmaticosq; sinus.
 Ille habuit fidamq; manum, sociosq; fideles,
 Me profugum comites deseruere mei.

Ille suam lætus patriam, victorq; petebat:
 A patriâ fugio victus & exul ego.

Nec mihi Dulichium domus est, Ithacæve, Samæve,
 Poena quibus non est grandis abesse locis.

Sed quæ de septem totum circumspicit orbem
 Montibus, imperii Romæ Deumq; locus.

Illi corpus erat durum patiensque laborum;
 Invalidæ vires ingeniumq; mihi

Ille erat assidue sævis agitatus in armis:
 Affuetus studiis mollihus ipse fui.

Me Deus oppressit, nullo mala nostra levante;
 Bellatrix illi diva ferebat opem.

Cumq; minor Jove sit tumidis qui regnat in undis,
 Illum Neptuni, me Jovis ira premit.

*Ulysses pe-
 riculosa-
 bulosa.*

Adde quod illius pars maxima ficta laborum;
 Ponitur in nostris fabula nulla malis.

Denique quasitos tetigit tandem ille penates,
 Quæque diu petiit contigit arva tamen:

At mihi perpetuo patriâ tellure carendum est,
 Ni fuerit læsi mollior ira Dei.

ELEGIA V.

Ad Uxorem, cujus Fidem & Amorem prædicat.

NEC tantum Clario Lyde dilecta poetæ,
 Nec tantum Coe Battis amata sua est:

Pectoribus

Pectoribus quantum tu nostris uxor inhæres,
 Digna mihi misero, non meliore viro.
 Te mea supposita veluti trabe sulca ruina est:
 Si qui d' adhuc ego sum, muneris omni tui est:
 Tu facis, ut spoliū non sim, nec nuder ab illis,
 Naufi agili tabulas qui petiere mei.
 Utque rapax stimulante fame cupidisque cruoris
 Incus totidum captat ovile lupus;
 Aut ut edax vultur corpus circumspicit, ecquod
 Sub iuda positum cernere possit humo:
 Sic mea nescio quis male fidus rebus acerbis
 In bona venturus si paterere fuit;
 Hunc tua per sortes virtus summovit amicos,
 Nulla quibus reddi gratia digna potest.
 Ergo quam misero, tam vero teste probaris:
 Hic aliquod pondus si modo testis habet.
 Nec probitate tua prior est aut Hæstoris uxor,
 Aut comes extincto Laodamia viro.
 Tu si Mæonium vatem sortita fuisses,
 Penelopes esset fama secunda tux;
 Sive tibi hoc debes, nullo pia facta magistro,
 Cumque nova mores sunt tibi luce dati.
 Fœmina seu princeps omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum conjugis esse bonæ;
 Assimilemque sui longâ assuetudine fecit:
 Grandia si parvis assimilare licet. (vires!
 Hei mihi non magnas quod habent mea carmina
 Nostræque sunt meritis ora minora tuis!
 Si quid & in nobis vivi fuit antè vigoris,
 Extinctum longis excidit omne malis:
 Prima locum sanctas heroidas inter haberes;
 Prima bonis animi conspicerè tuis!
 Quantumcunque tamen præconia nostra valebunt,
 Carminibus vives tempus in omne meis.

*Ingenium
 calamita-
 tibus ob-
 nubilatur*

ELEGIA VI.

*Ad amicos, qui ejus imaginem auro insculptam
 habebant.*

SI quis habes nostris similes in imagine vultus,
 Deme meis hederas, Bacchica setta comis:

Ista

Ista decent latus, felicia signa, poetas;
 Temporibus non est apta corona meis.
 Hæc tibi diffimula, lentis tamen omnia digi.
 In digito qui me tersq; referq; tuo.
 Effigiemq; meam fulvo complexus in auro,
 Chara relegati, quæ potes, ora vides;
 Quæ quories spectas, subeat tibi dicere forsan
 Quam procul a nobis Nalo Iodalis abest.
 Grata tua est pietas; sed carmina major imago
 Sunt mea: quæ mando qualiacunq; legas;
 Carmina mutatas hominum dicentia formas,
 Infelix domini quod fuga rupit opus.
 Hæc ego discedens, sicut bona multa meorum,
 Ipse mea posui moestus in igne manu.
 Utq; cremasse suum fertur sub stipite natum
 Thestias, & melior matre fuisse soror.
 Sic ego non meritos, mecum peritura, libellos
 Imposui rapidis viscera nostra rogis.
 Vel quod eram Mulas, ut crimina nostra, perolus,
 Vel quod adhuc crescens, & rude carmen erat.
 Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant,
 Pluribus exemplis scripta fuisse reor;
 Nunc precor ut vivant, & non ignava legentem
 Otia delectent, admoncantq; mei.
 Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo,
 Ne sciat his summam si quis abesse manu.
 Ablatum mediis opus est incudibus illud;
 Desuit & scriptis ultima lima meis.
 Et veniam pro laude pero: laudatus abunde
 Non fastiditus si tibi lector ero.
 Hos quoq; sex versus in prima fronte libelli
 Si præponendos esse purabis, habe.
 Orba parente suo quicunq; volumina tangis
 His saltem vestra derur in urbe locus.
 Quoq; magis faveas, non hæc sunt edura ab illo;
 Sed quasi de domini funere rapta sui.
 Quicquid in his igitur vltii rude carmen habebit,
 Emendaturus si licuisset, erat.

*Ingenii
monumen-
ta effigies
vera sunt
hominum.*

*Metamor.
injectæ
igni.*

*Summa
manus ab-
est Meta-
mor.*

*In nonnul-
lis non
contemni
satis est.*

|| *Eram.*

ELEGIA VII.

In amicum, qui illi pollicitam fidem fregerat.

IN caput alta suum labentur ab æquore retro
 Flumina; conversis solumq; recurret equis:
 Terra feret stellas, Cælum findetur aratro:
 Unda dabit flammam; & dabit ignis aquas:
 Omnia naturæ præpostera legibus ibunt:
 Parsq; suum mundi nulla tenebit iter:
 Omnia jam fient, fieri quæ posse negabam:
 Et nihil est, de quo non sit habenda fides.
 Hæc ego vaticinor, quia sum deceptus ab illo,
 Laturum misero quem mihi rebar opem.
 Tantane te, fallax, cepere obliviam nostri?
 Afflictumq; fuit tantus adire timor?
 Ut neq; respices, nec solarere jacentem,
 Dure? nec exequias prosequere meas?
 Illud, amicitia, sanctum & venerabile nomen
 Re tibi pro vili sub pedibusq; jacet.
 Quid fuit ingenti prostratum mole sodalem
 Visere? & alloqui parte levare tui?
 Inq; meo si non lacrymas dimittere casu,
 Pauca tamen flecto verba dolore loqui?
 Idq; quod ignoti faciunt, * valedicere saltem?
 Et vocem populi, publicaq; ora sequi?
 Deniq; lugubres vultus nunquamq; videndos,
 Cernere supremo, dum licuitq; die?
 Dicendumq; semel toto, non amplius ævo
 Accipere, & parili reddere voce, Vale?
 At fecere alii, nullo mihi fœdere juncti,
 Et lacrymas animi signa dedere sui.
 Quid nisi *convictu causisq; valentibus essem
 Temporis & longi junctus amore tibi?
 Quid nisi tot lusus & tot mea seria nosset?
 Tot nossem lusus-seriaq; ipsa tua?
 Quid si duntaxat Romæ mihi cognitos esses,
 Ascitus toties in genus omne joci?
 Cunctane in æquoreos abierant irrita ventos?
 Cunctane Lethæis mersa feruntur aquis?
 Non ego te genitum placidam reor urbe Quirini,
 Urbe, meo quæ jam non adæunda pede est,

*Amicitia
 sanctum
 nomen.*

** Vel di-
 cende.*

** Con-
 junctus.*

*Ventos
 verba ali-
 ferre.*

*Silex in-
tra præ-
cordia.*

Sed scopulos Ponti, quos hæc habet ora sinistri;
Inq; feris Scythiæ, Sarmaticisq; jugis.
Et tua sunt siccis circum præcordia venæ;
Et rigidum ferri semina pectus habet:
Quæq; tibi quondam tenero ducenda palato
Plena dedit nutrix ubera, tigris erat:
Aut mala nostra minus quam non aliena putares,
Duritæq; mihi non agerere reus.
Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoq; damnis,
Ut careant numeris tempora prima suis:
Effice peccati nè sim memor hujus, & illo
Officium ut laudem, quò queror, ore tuum.

E. L. E. G. I. A. V. I. I. I.

Ad Amicum quòd vulgus fortunam sequatur.

*Calami-
tas penu-
riam ami-
corum in-
venit.*

DEtur inoffensæ vitæ tibi tangere metam,
Qui, legis hoc nobis non inimicus opus,
Atq; utinam pro te possint mea vota valere,
Quæ pro me duros non tetigere Deos.
Donec eris felix, multos numerabis amicos:
Tempora si fuerint nubila, solus eris.
Aspicias ut veniant ad candida testa columbæ;
Accipiat nullas sordida turris aves.
Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
Nullus ab amissis ibit amicus opes.
Utq; comes radios per Solis euntibus umbra est;
Cum latet hic pressus nubibus, illa fugit
Mobile sic sequitur fortunæ lumina, vulgus,
Quæ simul inducta nube teguntur, abit.
* Hæc precor ut possint semper tibi falsa videri;
Sunt tamen eventu vera fatenda meo.
Dum festinus, turbæ quantum satis esset habebat
Nota quidem, sed non ambitiosa domus.
At simul impulsæ est, omnes timuere ruinam,
Cautaq; communi terga dedere fuga.
Sæva neq; admiror metuant si fulmina, quorum
Ignibus afflari proxima quæque solent:
Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
Quolibet inviso Cæsar in hoste probat;

Nec

Nec solet irasci (nec enim moderatior alter)

Cum quis in adversis, si quid amavit amat.

De Comite Argolico postquam cognovit Orestem,

Narratur Pyladen ipse probasse Thoas.

*Quam
parca
amicorum
paria.*

Quæ fuit Astoridæ cum magno semper Achille,

Laudari solita est Hectoris ore fides.

Quod pius ad manes Theseus comes iret amico,

Tartareum dicunt indoluisse Deum.

Euryali, Nilq; fide tibi, Turne, relatâ,

Credibile est lacrymis immaduisse genas.

Est etiam miseris pietas; & in hoste probatur;

Hei mihi quam paucos hæc mea dicta movent!

Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum;

Debeat ut lachrymis nullus adesse modus.

At mea sunt proprio quamvis moestissima casu

Tempora profectu facta serena tuo.

Hoc tibi venturum jam tum, charissime, vidi,

Ferret adhuc istam cum minor aura ratem.

Sive aliquod morum, seu vitæ labe carentis

Est pretium; nemo plaris emendus erat.

Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes,

Quælibet eloquio fit bona causa tuo.

His ego commotus dixi tibi protinus ipsi,

Scena manet dotes grandis, amice, tuas.

Hoc mihi non ovium fibræ, tonitrûsve sinistra,

Linguæ servatæ pennæ dixit avis:

Augurium ratio est & conjectura futuri;

Hæc divinavi, notitiâq; tuli:

Quæ quoniam vera est, totâ tibi mente mihiq;

Gratuler, ingenium non latuisse tuum.

At nostrum tenebris utinam latuisset in imis;

Expediit studiis lumen abesse meis;

Utq; tibi prosunt artes, facunde severæ,

Diffimiles illis sic nocuere mihi.

Vita tamen tibi nota mea est: scis artibus illis

Auctoris mores abstinuisse sui.

Scis vetus hoc juveni lulum mihi carmen, & istos,

Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.

Ergo & defendi nullo mea posse colore,

Sic excusari crimina posse puto.

*Amor
Nasonis.*

Quâ potes excusa, nec amici dēgere causam:
Quo pede cœpisti, sic bene semper eas.

ELEGIA IX.

Navem laudat, quam in Corinthiaco Sinu habuit.

*Navis in
tutela
Palladis.*

EST mihi, sitque precor, flavæ tutela Minervæ
Navis, & a pictâ casside nomen habet.
Sive opus est velis: minimam bene currit ad auram.
Sive opus est remo, remige carpit iter.

Nec comites volucris contenta est vincere cursu:

** Quamli-
bet ante.*

Occupat egressus * qualibet arte rates:
Et patitur fluctus, fertque assilientia longè
Æquora, nec sævis victa madescit aquis.

** Cen-
chreis.*

Illa Corinthiacis primùm mihi cognita * terris,
Fida manet trepidæ dūxque comēsque fugæ.
Pérque tot eventus, & iniquis concita ventis
Æquora, Palladio numine tuta fuit.

Nunc quoque tuta precor vasti secet ostia Ponti,

Quasque petit Getici littoris intret aquas.

Quæ simul Æoliæ mare me deduxit in Helles
Et longum tenui limite fecit iter:

** Hælo-
ris.*

Fleximus in lævum cursus, & ab * Asturibus urbe
Venimus in portus Imbria terra tuos.

** Naviga-
tio Ovidii.*

Inde levi vento Zerinthia littora nacta,
Threiciam tetigit fessa carina Samon:

** Tenura.*

Saltus ab hac contra brevis est * Stantira petenti:
Hac dominum tenuis est illa secuta suum.

Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos
Hellepontiacas illa reliquit aquas:

*Dardania
a Dardano*

Dardaniamque petit auctoris nomen habentem,
Et te ruricola Lampſace tuta Deo,

Quaque per angustus malè vectæ virginis undas,
Seston Abydenam separat urbe fretam.

Hincque Propontiæ hærentem Cyzicon oris,
Cyzicon Æmonia nobile gentis opus.

Quaque tenent Ponti Bysantia littora faucis:

Hic locus est gemini janua vasta maris.

Hæc precor evincat, propulsaque fortibus Austris
Transseat instabiles strenua Cyancas:

* Eniochósq;

* Eniochósq; finus & ab his per Apollinis urbem, * *Thynni-*
Vesta sub Anchiali moenia findat iter. *acosque.*

Inde Mesambriacos portus, & * Opeſon, & arces * *Odeſon.*

Prætereat dictos nomine, Bacche tuo.

Et quos Alcathoi memorant à mœnibus ortos

Sedibus his profugas conſtituiſſe lares

A quibus adveniat Meletida ſoſpes ad urbem,

Offenſi quò me contulit ira Dei.

Hæc ſi contigerint, meritæ cadat agna Minervæ;

Non facit ad noſtras hoſtia major opes.

Vos quoq; Tyndaridæ quos hæc colit inſula, fratres

Mite, precor, duplici numen adefte * rati.

Altera namq; parat Symplegadas ire per altas;

Scindere Biſtonias altera puppis aquas.

Vos facite ut ventos, loca cum diverſa petamus.

Illa ſuos habeat, nec minùs iſta ſuos.

ELEGIA X.

*Ad lectorem quod in itinere hunc primum Librum
confecerit.*

Litera quæcunq; eſt toto tibi lecta libello

Eſt mihi ſollicito tempore facta via.

Aut hæc me gelido, tremereſ cum menſe Decembrî

Scribentem mediis Adria vidit aquis;

Aut poſtquam bimarem curſu ſuperavimus Iſthmon;

Alteraque eſt noſtræ ſumpta carina fuga.

Quòd facerem verſus inter ſera murmura Ponti,

Cycladas Ægeas obſtupuiſſe puto.

Iſpe ego nuhc miror tantis animique mariſque,

Fluctibus, ingènium non cecidiſſe meum.

Seu ſtupor huic ſtudio, ſive eſt inſania nomen,

Omnis ab hac cura mens relevata mea eſt.

Sæpe ego nimboſis dubius jaſtabar ab Hædiſ;

Sæpe minax Steropes fidere Pontus erat.

Fuſcabatq; diem cuſtos Erymanthidos Urfæ;

Aut Hyadas ſævis auxerat Auſter aquis.

Sæpe maris pars intus erat; tamen ipſe trementi

Carmina ducebant qualiacunq; manu.

Nunc quoq; contenti ſtrident Aquilone rudentes;

Inque modum tumuli concava ſurgit aqua.

Agnamini-
nervæ.

**Vie.*

Liber
Triftium.

Carmini-
bys relax-
amur

animi

Ipse gubernator tollens ad sidera palmas,
Exposcit votis, immemor artis, opem.

Quocumq; aspexi, nihil est nisi mortis imago :

Quam dubiâ timeo mente, timéasq; precor,

* *Attigero* * Contingam portum, portu terrebor ab ipso :
Plus habet infestâ terra timoris aquâ.

Nam simul insidiis hominum pelagiq; laboro ;

Et faciunt geminos ensis & unda metus.

Ille meo vereor ne speret sanguine prædam,

Hæc titulum nostræ mortis habere velit.

* *Avidæq; instructa.* Barbara pars leva est * *avidæ substructa rapinæ,*
Quam cruor, & cædes, bellaq; semper habent.

* *Submissa, i. dedita & mancipata.* Cùmq; sit hybernis agitatam fluctibus æquor,
Pectora sunt ipso turbidiora mari.

Quo magis his debes ignoscere, candide Lector,
Si spe sint (ut sunt) inferiora tuâ.

Non hæc in nostris (ut quondam) scribimus hortis.

Nec consuete meum lectule corpus habes :

Jactor in indomito, brumali luce, profundo ;

Ipsaq; cæruleis charta feritur aquis,

Improba pugnat hyems ; indignatúrq; quod ausum

Scribere, se rigidas incutiente minas.

Vincat hyems hominem ; sed eodem tempore quæso

Ipse modum statuam carminis, illa sui.

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus, Lib. II.

ELEGIA I.

Ad Augustum Cæsarem.

Quid mihi vobiscum est, infelix cura, libelli
Ingenio perii qui miser ipse meo !

Cui modo damnatis repeto mea crimina Musas ?

An semel est pœnâ commercuisse parum ?

Carmina fecerunt ut me cognoscere vellent

Omne non fausto foemina virq; meo :

Carmina fecerunt ut me moresq; notaret

Jampridem invisâ Cæsar ab arte meos.

*Ingenium
Nasoni
obfuit.*

Deme mihi studium, vitæ quoq; crimina demes;

Acceptum refero versibus esse nocens.

Hoc pretium vitæ vigilatorumq; laborum

Cepimus: ingenio est pœna reperta meo.

Si saperem, doctas odissem jure sorores,

Numina cultori pernicioſa ſuo.

At nunc (tanta meo comes eſt inſania morbo) *Inſania.*

Saxa memor refero rurfus ad iſta pedem.

Scilicet ut victus repetit gladiator arenam,

Et redit in tumidas naufragia puppis aquas;

Forſitan ut quondam Teuthrantia regna tenenti;

Sic mihi res eadem vulnus opemq; feret.

Mufa; quæ movit, motam quoq; leniet iram;

Exorant magnos carmina ſæpe Deos.

Ipfæ quoq; Aulônias Cæſar matreſq; iurûſq;

Carmina turrigeræ dicere juſſit Opi.

Juſſerat & Phœbo dici, quo tempore ludos

Fecit; quos ætas aſpicit una ſemel.

His precor exemplis tua nunc; miſſime Cæſar,

Fiat ab ingenio mollior ira meo.

Illa quidem juſta eſt, nec me meruiſſe negabor;

Non adeo noſtro fugit ab ore pudor;

Sed, niſi peccaſſem, quid tu concedere poſſes?

Materiam veniæ ſors tibi noſtra dedit.

Si quoties peccant homines, ſua fulmina mittat

Jupiter, exiguo tempore inermis erit.

Nunc, ubi deſonuit, ſtrepitûq; exteruit orbem;

Purum diſcuſſis æra reddit aquis.

Jure igitur genitorq; Deûm reſtorq; vocatur;

Jure capax mundus nil Jove majus habet.

Tu quoq; cum patriæ reſtor dicare paterq;

Utere more Dei * nomen habentis idem;

Idq; facis; nec te quiſquam moderatus unquam

Imperii potuit fræna tenere ſui.

Tu veniam Partho ſuperato ſæpe dediſti,

Non conceſſurus quam tibi victor erat,

Divitiis etiam multos, & honoribus auctos

Vidi, qui tulerant in caput arma thum.

Quæq; dies bellum, belli tibi ſuſtulit iram;

Paſq; ſimul templis utraq; dona tulit.

*Clementi.
am delicta
faciunt.*

*Augustus
pater
patria.*

** Numen
Clemen-
tia & li-
beralitas
Augusti.*

* *Quod.* Utq; tuus gaudet miles, * qui viceret hostem:
 Sic, cur se victum gaudeat, hostis habet,
 Causa mea est melior, qui nec contraria dicor
 Arma, nec hostiles esse secutus opes.
 Per mare, per terras, per tertia numina juro,
 Per te præsentem conspicuúmque Deum:
 Hunc animum fuisse tibi, vir maxime, meq;
 Quà solà potui, mente fuisse tuum.
 Optavi peteres cœlestia sidera tardè;
 Partq; fui turbæ parva precantis idem.
 Et pia thura dedi pro te, cumq; omnibus unus
 Ipse quoq; adjuvi publica vota meis.
Libri Ovi. Quid referam libros illos quoq; crimina nostra
dii pleni Mille locis plenos nominis esse tui?
mentionis Inspice majus opus, quod adhuc sine fine reliqui,
Augusti. In non credendos corpora versa modos:
 Invenies vestri præconia nominis illic;
 Invenies animi pignora multa mei,
 Non tua carminibus major sit gloria; nec quo,
 Ut major fiat, crescere possit habet.
 Fama Jovis superest: tamen hunc, sua facta referri,
 Et se materiam carminis esse, juvat.
 Cumq; Gigantei memorantur prælia belli;
 Credibile est lætum laudibus esse suis.
 Te celebrant alii, quanto decet ore; tuasq;
 Ingenio laudes uberiore canunt,
 Sed tamen, ut fuo taurorum sanguine centum,
 Sic capitur minimo thuris honore Deus.
 Ah! ferus, & nobis nimium crudeliter hostis
 Delicias legit qui tibi cumq; meas:
 Carmina ne nostris * sic te venerantia libris,
 Judicio possint candidiore legi.
 Esse sed irato quis te mihi posset amicus?
 Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.
 Cum cœpit quassata domus subsidere, parte,
 In proclinas omne recumbit onus.
 Cunctaq; fortunâ rimam faciente dehiscunt:
 Ipsa suo * quædam pondere tracta ruunt:
 * *Quædam.* Ergo hominum quæsitum odium mihi carmine;
 Debuit, est vultus turba secuta tuos. (quæq;

(At

(At meminī) vitāmq; meam morēsque probabas
 Illo, quem dederas, prætereuntis equo.
 Quod si non prodest, & honesti gloria nulla
 Redditur: at nullum crimen adeptus eram.
 Nec male commissā est nobis fortuna reorum.

Uſque decem decies inspicienda viris:
 Res quoque, privatas statui sine crimine iudex.

Dēque mea facta est pars quoque; * iusta fide.
 Me miserum! potui, si non extrema nocerent,
 Iudicio tutus non semel esse tuo.

Ultima me perdunt; imōque sub æquore mergit
 Incolumem toties * ima procella ratem.

Nec mihi pars nocuit de gurgite parva; sed omnes
 Pressere hoc fluctus Oceanusque caput.

Cur aliquid vidi? cur noxia lumina feci?

Cur imprudenti cognita culpa mihi est?

Inſcius Actæon videt sine veste Dianam,

Præda suis canibus non minus ille fuit.

Scilicet in superis etiam fortuna luenda est.

Nec veniam, læso numine, casus habet.

Illā nostrā die, quā me malus abstulit error,

Parve quidem periit, sed sine labe domus:

Sic quoque; parva tamen, patrio dicatur ut ævo

Clara, nec ullius nobilitate minor:

Et neque; divitiis, nec paupertate notanda est;

Unde sit in neutrum conspiciendus eques.

Sic quoque; nostrā domus vel censu parva, vel ortu;

Ingenio certe non latet illa meo:

Quo videar quamvis nimium juveniliter usus,

Grande tamen toto nomen ab orbe fero?

Turbāque; doctorum Nasonem novit, & audet

Non fastiditis annumerare viris,

Corruit hæc igitur Musis accepta sub uno,

Sed non exiguo, crimine lapsa domus.

Atque; ea sic lapsa est, ut surgere, si modò læsi

Ematuruerit Cæsaris ira, queat:

Cujus in eventu poenæ clementia tanta est,

Ut fuerit nostro lenior ira metu.

Vita data est, citraque; necem tua constitit ira,

O Princeps parcas viribus usque; tuis.

*Centum
viri.*

** Videtur.*

** Una.*

*Visus ob-
fuit poeta*

*Ovidii de-
mus nobi-
litate in-
genio.*

Insuper

Exul Na- Insuper accedunt, te non adimente, paternæ
so nullo (Tanquam vita parum muneris esset) opes.

S. consul- Nec mea decreto damnâsti facta Senatûs;

to. Nec mea * secreto iudice iussa fuga est.

* *Selecto.* Tristibus investus verbis (ita principe dignum est)

Ultus es offensas, ut decet, ipse tuas.

Adde quod edictum, quamvis immite, minaxq;

Ovid. re- Attamen in poenæ nomine lene fuit:

legatus, Quippe relegatus, non exul dicor in illo;

non exul. Parcaq; fortunæ sunt tibi verba mea.

Nulla quidem sano gravior, mentisq; potenti

Pœna est, quam tanto displicuisse viro.

Sed Solet interdum fieri placabile numen;

Nube solet pulsâ candidus ire dies.

Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum,

Quæ fuerat sævo fulmine tacta Jovis.

Ipse licet sperare vetes, sperabimus: atq;

Hoc unum fieri te prohibente potest.

Spes mihi magna subit, cum te, mitissime Cæsar,

Spes mihi, respicio cum mea facta, cadit:

Et veluti ventis agitantibus æquora, non est

Æqualis rabies continuusq; furor;

Sed modo subsidunt, intermissiq; filescunt,

Vimq; putes illos deposuisse suam:

Sic abeunt, redduntq; mei variantq; timores;

Et spem placandi dantq; negantq; tui.

Per superos igitur, qui dant tibi longa, dabuntq;

Tempora, Romanum si modo nomen amant;

Per patriam qua te tuta & secunda parente est

Cujus & in populo pars ego nuper eram:

Sic tibi quem semper factis animoq; mereris,

Reddatur grata debitus urbis amor:

Livia sic tecum sociales impleat annos;

Quæ nisi te, nullo conjuge digna fuit:

Quæ si non esset, cœlebs te vita deceret,

Nullaq; cui posses esse maritus, erat:

Sospite sic te sic natus quoq; sospes, & olim

Imperium regat * hoc cum seniore senex:

Ut faciantq; tui fidus juvenile nepotes,

Per tua, perq; tui facta parentis eant:

Livia
Augusti.

* *Hic*

Sic

Sic affueta tuis semper victoria castris,

Nunc quoq; se præstet, notaq; signa petat,
Ausoniúmq; ducem solitis circumvolet alis,

Ponat & in nitidâ laureaserta comâ;
per quem bella geris; cujus nunc corpore pugnas;

Auspicium cui das grande, deósq; tuos:

Dimidióq; tui præsens, & respicis urbem:

Dimidio procul es, sævaq; bella geris:

Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste,

Inq; coronatis fulgeat altus equis.

Parce precor; fulménq; tuum fera tela reconde;

Heu nimium misero cognita tela mihi!

Parce pater patriæ, nec nominis immemor hujus

Olim placandi spem mihi *tolle tui.

* Redde.

Non precor ut reddam (quamvis majora petitis,

Credibile est magnos sæpe dedisse deos.)

Mitius exilium si das propiúsq; roganti,

Pars erit e pœna magna levata mea.

Ultima perpetior medios ejectus in hostes:

Nec quisquam à patria longius exul abest.

Solus ad ingressus missus septemplex Istris,

Parrhasiæ gelido virginis axe premor.

Jaziges & Colchi, Merereaq; turba, Getæq;

Danubii mediis vix prohibentur aquis.

Cúm; alii tibi sint causâ graviore fugati:

Ulterior nulli, quam mihi, terra data est.

Longius hæc nihil est, nisi tantum frigus & hostis,

Et maris astricto quæ coit unda gelu.

Hæstenus Euxini pars est Romana sinistri;

Proxima Bastarmæ Sauromatæq; tenent.

Hæc est Ausonio sub jure novissima: vixq;

Hæsit in imperii margine terra tui.

Unde precor supplex, ut nos in tuta releges,

Nè sit cum patriâ pax quoq; adempta mihi:

Nè timeam gentes quas non bene submovet Ister;

Nève tuus possim civis ab hoste capi.

Fas prohibet Latio quenquam de sanguine natum

Cæsaribus salvis, barbara vincla pati.

Perdiderint cum me duo crimina, carmen & error, *Crimina*

Alterius facti culpa silenda mihi.

Nasonis.

Nam

Nam tanti non sum, removem ut tua vulnera, Cæ-
Quem nimio plus est indoluisse semel. (sar,

* *Lectus.* Altera pars superest: quæ turpi crimine * læsus,
Arguor obsceni doctor adulterii.

Fas ergo est aliqua cœlestia pectora falli:

Et sunt notitiâ multa minora tuâ.

Etq; Deos cœlûmq; simul sublime tuenti,

Non vacat exiguis rebus adesse Jovi:

A te pendentem sic dum circumspicis orbem,

Effugiunt curas inferiora tuas.

*Augusti
carmina.*

Scilicet imperii princeps statione relicta

Imparibus legeres carmina facta modis?

Non ea te moles Romani nominis urget,

Inq; tuis humeris tam leve fertur onus.

Lusibus ut possis advertere numen ineptis,

Excusiâq; oculis otia nostra tuis.

Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda.

Rhetica nunc prebent, Thraciâq; arma metum.

Nunc petit Armenius pacem, nunc porrigit arcus,

Parthus equus, timidâ captâq; signa manu.

Nunc te prole tuâ juvenem Germania sentit;

Bellâq; pro magno Cæsare Cæsar habet.

*Germa-
nia.*

Deniq; ut in tanto, quantum non exstitit unquam,

Corpore, pars nulla est, quæ caret imperio:

Urbs quoq; te, & legum lassat tutela tuarum,

Et morum, similes quos cupes esse tuis.

Non tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas;

Bellâq; cum multis irequieta geris.

Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum

* *Evelu-* Unquam te nostros * evoluisse jocos.

isse Penta- At sic (quod mallet) vacuus fortasse fuisses;

syllabum. Nullum legisses crimen in arte mea.

Amaterii Illa quidem fateor frontis non esse severæ,

libri. Scripta nec à tanto principe digna legi;

Non tamen idcirco legum contraria iussis,

Sunt ea; Romanas erudiuntq; nurus.

Nève quibus scribam possis dubitare, libellus

Quatuor hos versus è tribus unus habet.

*Ex 1. lib.
de Arte.*

Este præcul vittæ tenues, insigne pudoris,

Quæq; tegis medios instituta longa pedes.

Nil.

Ca-
far,
us,

la.
m.
us,

n,

7
7

:

7

Nil, nisi legitimum, concessaq; furta, canemus:
Inq; meo nullum carmine crimen erit.
Ecquid ab hac omnes rigidas submovimus arte,
Quas stola contingi, vittaq; sumpta vetat?
At matrona potest alienis artibus uti;
Quoddq; trahat quamvis non doceatur habet.
Nil igitur matrona legat, quia carmine ab omni
Ad delinquendum doctior esse potest.
Quo unq; attigerit (siqua est studiosa sinistri)
Ad vitium mores instruit inde suos.
Sumpserit annales, (nihil est hirsutius illis)
Facta est unde parens Ilia, nempe leget;
Sumpserit Æneadem genetrix ubi prima requirit,
Æneadum genetrix unde sit alma Venus.
Perlequar inferius (modo si licet ordine ferri)
Posse nocere animis carminis omne genus,
Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit:
Nil prodest, quod non lædere possit idem.
Igne quid utilius? Si quis tamen urcere testa
*Comparat, audaces instruit igne manus.
Eripit interdum, modo dat medicina salutem:
Quæq; juvet monstrat quæq; sit herba nocens.
Et latro, & cautus præcingitur ense viator,
Ille sed insidias, hic sibi portat opem.
Discitur innocuas ut agat facundia causas:
Protegit hæc fontes immeritosq; premit.
Sic igitur carmen, recta si mente tegatur,
Constabit nulli posse nocere meum.
Et tandem vitium quicumq; hinc concipit, errat;
Et nimium scriptis arrogat ille meis.
Ut tamen hoc fatear; ludi quoq; semina præbent
Nequitia; tolli tota theatra jube.
peccandi causam quam multis sæpe dederunt
Martia, cum durum sternit arena solum!
Tollatur Circus; non tuta licentia Circi est:
Hic sedet ignoto juncta puella viro.
Cum quædam spaciuntur in hac ut amator eodem
Conveniat, quare porticus ulla patet?
Quis locus est templis augustior? hæc quoq; vivet
In culpam si qua est ingeniosa suam.

*Mores
cujusq;
pro præ-
ceptore
sunt.*

**Caperit*

Theatrid.

*Campus
Martius.
Circus.*

Porticus.

Cum

*Jupiter,
Capitoli-
nus.*

** Eudymion.*

*Versus
molliores
legere.*

Cum steterit Jovis æde, Jovis succurret in æde
 Quam multas matres fecerat ille Deus.
 Proxima adoranti Junonia templa subibit,
 Pellicibus multis indoluisse Deam.
 Pallade conspectâ, natum de crimine virgo
 Sustulerit quare, quæret, Eriethonium.
 Venerit in magni templum tua numina Martis
 Stat Venus ultori juncta viro ante fores.
 Ifidis æde sedens, cur hanc Saturnia, quæret.
 Egerit Ionio Bosphoriôq; mare
 In Venerem Anchises, in Lunam * Latmius heros
 In Cererem Jafius, qui referatur, erit.
 Omnia perversas possunt corrumpere mentes;
 Stant tamen illa suis omnia tuta locis.
 Et procul a scripta solis meretricibus arte,
 Submovet ingenuas pagina prima manus.
 Quæcunq; erumpit quâ non finet ire sacerdos,
 Protinus hæc vetiti criminis acta rea est.
 Nec tamen est facinus versus evolvere molles;
 Multa licet castæ, non facienda, legant.
 Sæpe supercilii nudas matrona severi,
 Et Veneres stantes ad genus omne, videt.
 Copora Vestales oculi meretricia cernunt;
 Nec domino poenæ res ea causa fuit.
 At cur in nostra nimia est lascivia Musa?
 Cûrve meus cuiquam suadet amare liber?
 Nil nisi peccatum, manifesta; culpa fatenda est
 Pœnitet ingenii judicii; mei.
 Cur non Argolicis potius quæ concidit armis,
 Vexata est iterum carmine Troja meo?
 Cur tacui Thebas? & mutua vulnera fratrum
 Et septem portas sub duce quamq; suo?
 Non mihi materiam bellatrix Roma negabat;
 Et pius est patriæ facta referre labor.
 Deniq; cum meritis impleveris omnia, Cæsar,
 Pars mihi de multis una canenda fuit.
 Utq; trahunt oculos radiantia lumina Solis;
 Traxissent animum sic tua facta meum.
 Arguor immerito; tenuis mihi campus aratur;
 Illud erat magnæ fertilitatis opus.

Non

Non ideo debet pelago se credere, si quas

*Audet in exiguo ludere cymba lacu.

*Audeat
exiguo,

Forſitan & hoc dubitem, numeris levioribus aptus

Sim ſatis, in parvos ſufficiamq; modos.

Non Om-
nibus om-
nia con-
veniunt.

At ſi me jubeas domitos Jovis igne Gigantes

Dicere, corantem debilitabit opus.

Divitis ingenii eſt, immoſa Caſaris aſta

Condere, materia ne ſuperetur opus.

Et tamen auſus edam; ſed detractare videbar,

Quoddq; nefas damno viribus eſſe tuis.

Ad leve ruruſ opus juvenilia carmina veni:

Et falſo movi peſtus amore meum.

Non equidem vellem; ſed me mea fata trahebant:

Inque meas poenas Ingenioſus eram.

Hei mihi! cur didici? cum me docuere parentes?

Literaſq; eſt oculos alla morata meos?

Hæc tibi me inuſum laſcivia fecit, ob artes,

Quas ratus es veritos ſollicitare toros.

Sed neq; me nuptæ didicerunt furta magiſtro:

Quoddq; parum novit nemo docere poteſt.

Sic &
Catullus?

Sic ego delicias & mollia carmina feci;

Strinxerit ut nomen fabula nulla meum:

Nec quiſquam eſt adeo media de plebe maritus,

Ut dubius vitio ſit pater ille meo.

Crede mihi diſtant mores à carmine noſtro:

Vita verecunda eſt, Muſa jocosa mea eſt.

Magnaſq; pars mendax operum eſt & ficta meorum,

Plus ſibi permiſit compoſitore ſuo.

Nec liber indicium eſt animi; ſed honeſta voluntas

Plurima mulcendis auribus apta refert.

Libri non
ſunt indi-
cium ani-
mi.

Accius eſſet atrox; conviva Terentius eſſet:

Eſſent pugnaces qui ſera bella canunt.

Denique compoſui teneros non ſolus amores;

Compoſito poenas ſolus amore dedi:

Quid niſi cum multo Venerem confundere vino

Præcepit Lyrici Teia Muſa ſenis?

Leſbia quid docuit Sappho, niſi amare puellas?

Exemplis
refellit.

Tuta tamen Sappho, tutus & ille fuit.

Nec tibi Battiaſe nocuit, quod ſæpe legenti

Delicias verſu falſus eſ ipſe tuas.

Crimen
Sappho.

Fabula

Menandri Fabula jucundi nulla est sine amore *Menandri* :
comedia. Et solet hic pueris virginibúsq; legi.

Ilias nil *Ilias* ipsa quid est, nisi turpis adultera, de qua
aliud nisi Inter amatorem pugna virúmque fuit ?

adultera. Quid prius est illic flammà *Chryleidos*, aut qua
 Fecerat iratos rapta puella duces ?

Odysea Aut quid *Odysea* est, nisi scemina propter amorem
 Dum vir abest, multis una petita * procis ?

**Viris.* Quid nisi *Mæonides* Venerem *Martem*que ligato
 Narrat in obsceno corpora prensa toro ?

Unde nisi indicio magni sciremus *Homeri*,
Homerus. Hospitis igne duas incaluisse Deas ?

Tragædia Omne genus scripti gravitate *tragædia* vincit :
 Hæc quoque materiam semper amoris habet.

Nam quid in *Hippolyto* est, nisi sæve flamma no
 Nobilis est *Canace* fratris amore sui. (vercæ

Quid ? non *Tantalides* agitante *Cupidine* currus
Pisæam *Phrygis* vexit eburnis equis ?

Tingeret ut ferrum natorum sanguine mater,
 Concitus à lælo fecit amore dolor.

Fecit amor subitas volucres cum pellice regem :
Itys. Quæq; suum luget nunc quoque mater *Ityn*.

Si non *Aëropen* frater sceleratus amâisset,
 Averlos solis non legeremus equos,

Sylla. Impia nec tragicos tetigisset *Scylla* cothurnos,
 Ni patrium crimen desecuisset amor.

Electra. Qui legis *Electran*, & egentem mentis *Orestem*,
 Egisthi crimen *Tyndaridósque* legis.

Nam quid de tetrico referam domitore *Chimæra*
 Quem letho fallax hospita pene dedit ?

Quid loquar *Hermionem* ? quid te *Scæneia* virgo
 Téque *Mycenæo* *Phœbas* amata duci ?

Quid *Danaen*, *Danaique* nurus ? matrémq; *Lyæ*
Alcmenam ? & noctes, quæ coiere duas ?

Quid generum *Peliæ* ? quid *Thesea* ? quidve *Pelaf*
Iliacam tetigit qui rate primus humum ? (gum

Huc *Iole*, *Pyrrique* parens, huc *Herculis* uxor,
 Huc accedat *Hylas*, *Iliacusque* puer.

Tempore deficiat, tragicos si persequar ignes :
 Vixque meus capiet nomina nuda liber.

ri:
ua
qua
oren
?
gato
it:
et.
no
cæ
us
,
:
:
,
,
erz
irgo
yæ
elaf
gum
,
:
Eft

Est & in obscenos deflecta tragœdia risus;
 Multaque præteriti verba pudoris habet.
 Nec nocet auctori mollem qui fecit Achillem,
 infregisse suis fortia facta modis.

Junxit Aristides Milesia crimina secum;

*Milesia
 crimina
 Aristidis*

Pulsus Aristides nec tamen urbe sua est:

Nec, qui descripsit corrumpi semina matrum,

Eubius impuræ conditor historiae:

Nec, qui composuit nuper Sybaritida, fugit;

Nec, qui concubitus non tacere suos.

Suntq; ea doctorum monumentis mista virorum:

Muneribusque ducum publica facta patent.

Néve peregrinis tantum defendar ab armis,

En Romanus habet multa jocosa liber.

Utq; suo Martem cecinit gravis Ennius ore;

*Ennius
 arte rudis
 Lucretius.*

Ennius ingenio maximus, arte rudis:

Explicat ut causas rapidi Lucretius ignis,

Casurumque triplex vaticinatur opus:

Catullus.

Sic tua lascivo cantata est sæpe Carullo

Fœmina, cui falsum Lesbia nomen erat:

Nec contentus eâ, multos vulgavit amores,

In quibus ipse suum fassus adulterium est:

Par fuit exigui similisq; licentia Calvi,

Calvus.

Detexit variis qui sua facta modis. (quos

Quid referam Ticide? quid Memmi carmen? apud

Ticida.

Nomen adest rebus, nominibusq; pudor.

Memmi.

Cinna quoq; his comes est. Cinnaq; procacior Anser;

us. Cinna.

Et leve Cornifici, parq; Catonis opus:

Anser.

Et quorum libris modo dissimulata Perilla,

Cornifici.

Nomine nunc legitur dicta, Metelle, tub.

us. Cato.

Is quoq; Phasiacas Argo qui duxit in undas,

Non potuit Veneris furta tacere sua. (Servi

Nec minus Hortensi, nec sunt minus improba

Hortensi.

Carmina: quis dubitet nomina tanta sequi?

Servius.

Væsit Aristidem Sisenna; nec obfuit illi

Sisenna.

Historiæ turpes inseruisse jocos,

Gallus.

Nec fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo:

Sed linguam nimio non tenuisse mero.

Credere juranti durum putat esse Tibullus.

Tibullus.

Hoc etiam de se quod neget illi viro.

Fallere

Fallere custodem demum docuisse fatetur :

Séqu; suâ miserum nunc ait arte premi.

Sæpe velut gemmam dominæ, signumq; probaret,

Per causam meminit se tetegisse manum.

Utq; refert, digitis sæpe est nutûq; locutus,

Et tacitam mensæ duxit in orbe notam :

Et quibus è succis abeat de corpore livor,

Impressio fieri qui solet ore, docet.

* *Ille.* Deniq; ab incauto nimium petit * illa marito :

Se quoq; uti servet, peccet ut ille minus.

Scit cui latretur, cum solus obambulet ipse,

* *Excreat* Cui toties clausas * excreat ante fores.

* *Furtim,* Multaq; dat * furti talis præcepta; docetque

Qua nuptæ possint fallere ab arte viros.

Nec fuit hoc illi fraudi : legiturq; Tibullus,

Et placet. & jam, te principe, notus erat.

Propertius. Invenies eadem blandi præcepta Propertii :

Diffictus minima nec tamen ille notâ est.

His ego successi : quoniam præstantia candor

Nomiaa vivorum dissimulare jubet.

Non timui (fateor) nè quâ tot ière carinæ,

Naufraga servatis omnibus una foret.

Artes aleæ. Sunt aliis scriptæ quibus alea luditur, artes :

Hæc est ad vestros non leve crimen avos.

Quid valeant tali, quo possis plurima jactu

Fingere, damnolos effugiâq; canes :

Tessera quos habeat numeros, distante vocato,

* *Doccat.* Mittere quo * deceat, quo dare missa modo :

Discolor ut recto grassetur limite miles,

Cum medius gemino calculus hoste perit :

Ut magè velle sequi sciat, & revocare priorem,

Tabella Nec, tutò fugiens, incomitatus eat.

aleatoria. Parva sedet ternis instructa tabella lapillis,

In qua vicisse est, continuasse suos.

Quiq; alii solus (neq; enim nunc persequar omnes)

Perdere rem caram tempora nostra solent.

Varia de- Ecce canit formas alius jactusq; pilarum :

scriptio- Hic artem nandi præcipit, ille trochi,

nes. Composita est aliis fuscandi cura coloris ;

Hic epulis leges, hospitioque dedit :

Alter humum de qua fangantur Pocula, monstrat,
 Quæque docet liquido testa sit apta mero.
 Talia luduntur fumoso mense Decembri,
 Quæ jam non ulli composuisse nocet.
 His ego deceptus non tristia carmina feci;
 Sed tristis nostros poena secuta jocos.
 Denique non video tot de scribingentibus unum,
 Quem sua perdiderit Musa; repertus ego.
 Quid si scripsissem mimos obscena jocantes,
 Qui semper ficti crimen amoris habent?
 In quibus assidue cultus procedit adulter;
 Verbaq; dat stulto callida nupta viro.
 Nubilis hæc virgo, matronaq; virq; puérq;
 Spectat; & ex magna parte Senatus adest,
 Non satis, incestis temerari vocibus aures:
 Affuescant oculi multa pudenda pati.
 Cumq; fessellit amans aliquà novitate maritum,
 Plauditur & magno palma favore datur.
 * Quodq; minus prodest, poena est lucrosa poetæ; * Quoque.
 Tantaque non parvo crimina Prætor emit.
 Inspice ludorum sumptus, Auguste, tuorum:
 Empta tibi magno talia multa leges.
 Hæc tu spectasti, spectandaq; sæpe dedisti:
 Majestas adeo comis ubique tua est.
 Luminibusq; tuis, totus quibus nititur orbis,
 Scenica vidisti latus adulteria.
 Scribere si fas est imitantes turpia mimos;
 Materix minor est debita poena meæ;
 An genus hoc scripti faciunt sua pulpita tutum?
 Quodque * licet mimis, scena licere dedit? * Libet.
 Et mea sunt populo saltata poemata sæpe:
 Sæpe oculos etiam detinuere tuos.
 Scilicet in domibus vestris, ut prisca virorum
 Artificis fulgent corpora picta manu:
 Sic, quæ concubitus varios, Venerisq; figuras
 Exprimat, est aliquo parva tabella loco.
 Utq; sedet vultu fassus Telamonius iram,
 Inq; oculis facinus barbara mater habet:
 Sic madidos siccant digitis Venus uda capillos;
 Et modo maternis testa videtur aquis.

Unum O-
 vidium
 ingenium
 perdidit.

Ludi Au-
 gustales.

Mimi.

* Libet.

Bella sonant alii telis instructa cruentis,
 Parsq; tui generis, pars tua facta canit.
 Invida me spacio natura coercuit arcto;
 Ingenio vires exiguasq; dedit.

Virgilius

Et tamen ille tuus felix Æneidos auctor
 Contulit in Tyrios arma virumq; toros.
 Nec legitur pars ulla magis de corpore toto,
 Quàm non legitimo fœdere junctus amor.

Bucolica

Phyllidis hic idem, teneræq; Amaryllidis ignes,
 Bucolicis juvenis luserat antè modis.
 Nos quoq; jampridem scripto peccavimus isto;
 Supplicium patitur non nova culpa novum.
 Carminaq; edideram, cùm te delicta notantem
 Præterii toties irrequietus eques.

Ergò quæ juveni mihi non nocitura putavi
 Scripta parùm prudens, nunc nocuere seni.
 Sera redundavit veteris vindicta libelli.

Distat & à meriti tempore pœna sui.

Fastorum

Lib. xii.

Nè tamen omne meum credas opus esse remissum
 Sæpe dedi nostræ grandia vela rati.

Sex ego fastorum scripsi, totidemq; libellos;
 Cùmq; suo finem mense volumen habet.

Idq; tuo nuper scriptum sub nomine, Cæsar,

Medea

Et tibi sacratum fors mea rupit opus.

Ovidii.

Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis;

Metamor-

Quæq; gravis debet verba cothurnus habet.

phosis.

Dictaq; sunt nobis, quamvis manus ultima cæpto
 Defuit, in facies corpora verba novas.

Atq; utinam revoces animum paulisper ab ira,

Et vacuo jubeas hinc tibi pauca legi.

Pauca; quibus, prima surgens ab origine mundi,

In tua deduxi tempora, Cæsar, opus.

Aspicias quantum dederis mihi pectoris ipse,

Quoque favore animi tæq; tuosq; canam.

Non ego mordaci distinxì carmine quengquam;

Non meus ullius crimina versus habet.

Candidus à salibus suffusus felle refugì;

Nulla venenato litera mista joco est.

Inter tot populi, tot scripti millia nostri,

Quem mea Calliope læserit, unus ero.

Non

Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem
 Auguror, at multos indoluisse malis.
 Nec mihi credibile est quenquam insultare jacenti,
 Gratia candori siqua relata meo est,
 His precor atq; aliis possint tua numina flecti,
 O pater, ô patriæ cura salûsq; tuæ.
 Non ut in Ausoniam redeam; nisi forsitan olim,
 Cùm longo pœnæ tempore victus eris:
 Tutius exilium, paulôq; quietius oro,
 Ut par delicto sit mea pœna suo.

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus, Lib. III.

ELEGIA I.

Liber Lectorem alloquitur.

Missus in hanc venio timide liber exulis urbem:
 Da placidam fesso, Lector amice, manum.
 Neve reformida, né sim tibi fortè pudori:
 Nullus in hac charta versus amare docet.
 Nec domini fortuna mei est, ut debeat illam
 Infelix ullis dissimulare jocos:
 Id quoq; quod viridi quondam malè lussit in ævo,
 (Heu! nimium serò) damnat, & odit opus.
 Aspice quid portem; nihil hîc nisi triste videbis,
 Carmine temporibus conveniente suis.
 Clauda quòd alterno subsidunt carmina versu;
 Vel pedes hoc ratio, vel via longa facit.
 Quòd neq; sum cedro flavus, nec pumice lævis; *Pumex.*
 Erubui domino cultior esse meo.
 Litera suffusas quòd habet maculosa lituras;
 Læsit opus lacrymis ipse poëta suum. *Excusat*
 Si qua videbuntur casu non dicta Latine; *lituras.*
 In qua scribebat, barbara terra fuit.
 Dicite, Lectoris, si non grave, quâ sit eundum,
 Quâsq; petam sedes hospes in urbe liber.

Hæc ubi sum furtim lingua titubante locutus,
 Qui mihi monstraret, vix fuit unus, iter.
 Dii tibi dent, nostro quod non tribuere poetæ,
 Molliter in patria vivere posse tua.
 Duc agè, namq; sequar, quamvis terrâq; marique
 Longinquo referam lassus ab orbe pedem.
 Paruit; & ducens, Hæc sunt fora Cesaris, inquit;
 Hæc est à sacris quæ via nomen habet.

Via sacra

* *Hic.*

Porta Palatina.

Hic locus est Vestæ, qui pallada servat, & ignem;
 * Hæc fuit antiqui regia parva Numæ.

Indè petens dextram, Porta est, ait, ista Palati;
 Hic fator; hoc primum condita Roma loco est.
 Singula dum miror, video fulgentibus armis
 Conspicuous postes, testæque digna Deo.

Et Jovis hæc, dixi, domus est; quod ut esse putarem,
 Augurium menti querna corona dabat.

Cujus ut accepi Dominum, Non fallimur, inquam;
 Et magni verum est hanc Jovis esse domum.

Laurus triumphalis.

Civica corona, de qua Gell.

Cur tamen appositâ velatur janua lauro?
 Cingit & augustas arbor opaca fores?

An quia perpetuos meruit domus ista triumphos?

An quia Lencadio semper amata Deo est?

Ipsane quod festa est? an quod facit omnia festa?

Quam tribuit terris, pacis an ista nota est?

Utq; viret semper laurus, nec fronde caducâ

Carpitur; æternum sic habet illa decus.

* *Causa superposita.*

* Causaq; suppositæ, scripto testante, coronæ,

Servatos cives indicat hujus ope,

Adjice servatis unum, pater optime, civem,

Qui procul extremo pulsus in orbe latet;

In quo pœnarum, quas se meruisse fatetur,

Non facinus causam, sed suus error habet,

Me miserum! vereorq; locum, vereorq; potentem,

Et quatitur trepido litera nostra metu.

Aspicias exangui chartam pallere colore?

Aspicias alternos intremuisse pedes?

Quandocunq; precor, nostro placata parenti,

Iisdem sub dominis aspiciare domus.

Inde timore pari gradibus sublimia celsis

Ducor ad intonsi candida templa Dei.

Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis
 Bellides, & stricto stat ferus ense pater.
 Quæq; viri docto veteres fecere novique
 Pectore, lecturis inspicenda patent.
 Quærebam fratris, exceptis scilicet illis,
 Quos suus optaret non genuisse parens.
 Quarentem frustra custos e sedibus illis
 Præpositus sancto iussit abire loco.
 Altera templa peto vicino iuncta theatro;
 Hæc quoq; erant pedibus non adeunda meis.
 Nec me, quæ doctis patuerunt prima libellis
 Atria, libertas tangere passa sua est.
 In genus auctoris miseri fortuna redundat;
 Et patimur nati, quam tulit ipse, fugam.
 Forsitan & nobis olim minus asper & illi
 Evictus longo tempore Cæsar erit. (da est)
 Dii, precor, atq; adeo (neq; enim mihi turba rogan-
 Cæsar ades voto maxime Dive meo.
 Interea, quoniam statio mihi publica clausa est,
 Privato liceat delituisse loco.
 Vos quoq; si fas est, confusa pudore repulsæ
 Sumite plebeix carmina nostra manus,

ELEGIA II.

Queritur se in exilium missum.

ERgò erat in fatis Scythiam quoq; visere nostris?
 Quæq; Lycaonio terra sub axe jacet?
 Nec vos Pierides, nec strips Latonia vestro
 Docto sacerdoti turba tulistis opem:
 Nec mihi quod lusi vero sine crimine prodest;
 Quòdq; magis *Musa est visa jocosa mea:
 Plurima sed pelago terræque pericula passum
 Ustus ab assiduo frigore Pontus habet:
 Quisq; fugax rerum, securaq; in ostra natus,
 Mollis, & impatiens ante laboris eram;
 Ultima nunc patior, nec me mare portibus orbem
 Perdere, diversæ nèc potuere viæ.
 Sufficit atq; malis animus: nam corpus ab illo
 Accepit vires, vixq; ferenda tulit.

*Vita
 Musa jo-
 cosa mea
 est.
 Jocosæ
 Musæ Na-
 soni exili-
 um pepe-
 rit.

Dum tamen & ventis dubius jactabar, & undis,
 Fallebat curas ægraq; corda labor.
 Ut via finita est, & opus requievit eundi,
 Et poenæ tellus est mihi tacta meæ;
 Nil nisi flere libet: nec nostro parciore imber
 Lumine, quam verna de nive manat aqua,
 Roma domusque subit, desideriumq; locorum.
 Quicquid & amissa restat in urbe mei.
 Hei mihi, quod toties nostri pulsata sepulchri
 Janua, sed nullo tempore aperta fuit!
 Cur ego tor gladios fugi? totiesq; minata
 Obruit infelix nulla procella caput?
 Dii, quos experior nimium constanter iniquos;
 Participes iræ quam Deus unus habet;
 Extimulate, precor, cessantia fata meique
 Interitus clausas esse vetate fores.

E L E G I A III.

Ad Uxorem, quod ager fuerit.

* *Casu*
 * *Æger o-*
 * *vidius.*

HÆc mea si * conjux miraris epistola quare
 Alterius digitis scripta sit; æger eram:
 Æger in extremis ignoti partibus orbis,
 Incertusque meæ penè salutis eram.

Quem mihi tunc animum dira in regione jacenti
 Inter Sauromatas esse Getasq; putas?

Non cœlum patior, nec aquis affuevimus istis,
 Terraq; nescio quo non placet ista modo:

* *Talia*
 * *Scythis*
 * *decent.*

* Non domus apta satis; non hic cibus utilis ægro,
 Nullus Apollinea qui levet arte malum est:

Non, qui soletur; non, qui labentia tarde
 Tempora natrando fallat, amicus adest.

Lassus in extremis jaceo populisque locisque;
 Et subit affecto nunc mihi quicquid abest.

Omnia cum subeant, vincis tamen omnia conjux,
 Et plus in nostro pectore parte tenes.

Te loquor absentem, te vox mea nominat unam:
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.

Quinetiam sic me dicunt aliena locutum,
 Ut foret amentis nomen in ore tuum:

Si jam deficiam, suppressaq; lingua palato
 Vix instillato resuscitanda mero:
 Nuntiet huc aliquis dominam venisse, resurgam;
 Spēsq; tui nobis causa vigoris erit.
 Dúmque ego sum vitæ dubius, tu forsitan istic
 Jucundum, nostri nescia, tempus agis:
 Non agis affirmo: liquet hoc, charissima, nobis,
 Tempus agi sine me non nisi triste tibi.
 Si tamen implevit mea fors quos debuit annos,
 Et mihi vivendi tam citò finis adest:
 Quantum erat, ô magni, perituro parcere, divi,
 Ut saltem patria contumularer humo?
 Vel poena in mortis tempus dilata fuisset,
 Vel * præcessisset mors properata fugam.
 Integer hanc potui nuper bene reddere vitam:
 Exul ut occiderem nunc mihi vita data est.
 Tam procul ignotis igitur moriemur in oris!
 Et fient ipso tristia fata loco?
 Nec mea consuetudo languescent corpora læsto?
 Deposui meo me qui fleat ullis erit?
 Nec dominae lacrymis in nostra cadentibus ora,
 Accedent animæ tempora parva mea?
 Nec mandata dabo? nec cum clamore suprema
 Labentes oculos condet amica manus?
 Sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulchri
 Indeploratum barbara terra teget?
 Ecquid, ubi audieris, totâ turbabere mente?
 Et series pavidâ pectora fida manu?
 Ecquid, in has frustra tendens tua brachia partes,
 Clamabis miseri nomen inane viri?
 Parce tamen lacerare genas, nec scinde capillos:
 Non tibi nunc primum, lux mea, raptus ero.
 Cùm patriam amisit, tunc me periisse putato:
 Et prior, & gravior mors fuit illa mihi.
 Nunc si fortè potes (sed non potes) optima conjux,
 Finitis gaude tot mihi morte mallis.
 Quod potes, extenua forti mala corde ferendo:
 Ad mala jam pridem non rude pectus habes.
 Atque utinam pereant animæ cum corpore nostra,
 Effugiatque avidos pars mea nulla rogos.

*In patria
 sepeliri.*

** Præce-
 pissent.*

*Claudere
 oculos
 mortuo.*

*Exilium
 vera mors
 est.*

Nam

Pythagoras animam immortalem affirmat.

Nam si morte carens vacuas volat auras
Spiritus, & Samii sunt rata dicta senis:
Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras,
pèrque feros manes hospita semper erit.
Ossa tamen facito parva referantur in urna:
Sic ego non etiam mortuus, exul ero.

Non vetat hoc quisquam; fratrem Thebana perem-
Supposuit tumulo, rege vetante, foror. (ptam

Atq; ea cum foliis & amomi pulvere misce;

Inq; suburbano condita crede solo.

Quosq; legat versus oculo properante viator,
Grandibus in tumuli marmore cæde notis;

Epitaphium Ovidii. Hic ego qui jaceo tenerorum lusor amorum,

Ingenio perii Naso poeta meo.

At tibi, qui transis, ne sit grave (quisquis amasti).

Dicere, Nasonis molliter ossa cubent.

Hoc satis in tumulo est; etenim majora libelli,

Et diuturna magis sunt monumenta mei.

Quos ego confido, quamvis nocuere, datuos

Nomen, & auctori tempora longa suo.

Serta sepulchro apponere.

Tu tamen extincto seralia munera ferto;

Dèque tuis lacrymis humida sarta dato.

Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis,

Sentiet officium moesta favilla pium:

Scribere plura libet; sed vox mihi seffa loquendo

Distandi vires siccæq; lingua negat.

Accipe supremo dictum mihi forsitan ore.

Quod tibi qui mittit, non habet ille, vale.

ELEGIA IV.

Ad amicum, ut magnorum virorum consuetudinem fugias.

O Mihi chare quidem semper, sed tempore duro

Cognite, res postquam procubuere meæ;

Unbus edocto si quicquam credis amico;

Vive tibi, & longè nomina magna fuge.

Vive tibi, quantumque potes prælustria vita;

Sævum prælustri fulmen ab arce venitis.

Nam quanquam soli possunt prodesse potentes.

* Non Prosunt; potius plurimum obesse solent.

Effugit

* Non
profit potius si
quis obesse
potest.

Effugit hybernas demissa antena procellas;
 Latâq; plus parvis vela timoris habent.

Aspicias ut summâ cortex levis innatet undâ,

*Summa
fugienda.*

Cum grave nexa simul retia mergat onus.

His ego si monitor, monitus prius ipse fuisset,

In qua debebam forsitan urbe forem.

Dum tecum vixi, dum me levis aura ferebat,

Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas.

Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipsam)

Sic cadit, ut tactâ surgere possit humo.

At miser Elpenor tecto delapsus ab alto,

Elpenor.

Occurrit regi flebilis umbra suo!

Quid fuit ut tutas agitare Dædalus alas?

Dædalus.

Icarus immensas nomine signet aquas?

Nempe quod hic altè, demissus ille volebat:

Nam pennas ambo non habuere suas.

Crede mihi, bene qui latuit bene vixit: & intra

*Bene late-
re, bene est
vivere.*

Fortunam debet quisq; manere suam.

Non foret Eumedes orbus, si filius ejus

Stultus Achilleos non adamasset equos.

Nec natum in flamma vidisset, in arbore natas,

Cepisset genitor si Phaethonta Merops.

Tu quoq; formida nimium sublimio semper:

Propositiq; precor, contrahe vela tui,

Nam pede inoffenso spatium percurrere vitæ

Dignus es, & fato candidiore frui.

Quod pro te ut voveam, mihi pietate mereris,

Hæsurâq; mihi tempus in omne fide.

Vidi ego te tali vultu mea fata gementem,

Qualem credibile est ore fuisse meo.

Nostra tuas vidi lacrymas super ora cadentes.

Tempore quas uno, fidaq; verba, * dabas.

** Bibi.*

Nunc quoq; submotum studio defendis amicum;

Et mala vix ulla parte levanda levas.

Vive sine invidia, mollèsq; inglorius annos

Exige; amicitias & tibi junge pares.

*Amicitiae
pares af-
fectanda.*

Nasonisq; tui, quod adhuc non exulat, unum

Nomen ama; Scythicus cætera Pontus habet,

Proxima sideribus tellus Brymanthidos urse

Me tenet, astrigto terra perusta gelu.

Bosphorus

Bosphorus & Tanais superant, Scythiæq; paludes,
Vixq; satis noti nomina pauca loci.

Ulterius nihil est, nisi non habitabile frigus:

Heu! quàm vicina est ultima terra mihi!

At longè patria est, longè est charissima conjux:

Quicquid & hæc nobis post duo dulce fuit.

Si tamen hæc absunt, ut, quæ contingere non est

Corpore, sint animo cuncta videnda meo.

Ante oculos errat domus, urbs, & forma locorum;

Succeduntq; suis singula facta locis.

Conjugis ante oculos, sicut præsentis, imago est;

Illa meos casus aggravat, illa levat. (amorem,

* Hoc. Aggravat * hæc, quod abest levat * hæc, quod præstat

* Hoc. Impositumque sibi firma tuetur onus.

Vos quoq; Pectoribus nostris hæretis amici,

Dicere quos cupio nomine quemq; suo:

Amico- Sed timor officium cautus compefecit, & ipsos

rum nomi- In nostro poni carmine nolle puto.

na cur non Antè volebatis, gratiq; erat instar amoris,

inferat. Versibus in nostris nomina vestra legi.

Quod quoniam est anceps, intra mea pectora

* Quemq; Alloquar: & nulli causa timoris ero. (*quemq;

pro unum- Nec meus indicio latitantes versus amicos

quemque. Protrahet: occulte, si quis amavit, amet.

Scite tamen, quamvis longa regione remotus

Absum, vos animo semper adesse meo.

Et qua quisq; potest, oro, mala nostra levate;

Fidam projecto neve negate manum,

Prospera sic maneat vobis fortuna, nec unquam

Contacti nulli sorte rogetis idem.

ELEGIA V.

Ad Charum amicum.

USus amicitia tecum mihi parvus, ut illam

Non agre possis dissimulare, fuit:

Ni me complexus vinclis propioribus esses,

Nave mea vento forsitan eante subo.

* Meam. Ut cecidi, cunctiq; * metu fugere ruinam,

Versaq; amicitia terga dedere mea:

Aufus

Ausus es igne Jovis percussum tangere corpus,
 Et deplorare limen adire domûs,
 Idq; recens præstas, nec longo cognitus usu,
 Quod veterum misero vix duo trêve mihi.
 Vidi ego confusos vultus, visôq; notavi,
 Osq; madens fletu, pallidûsq; meo.
 Et lacrymas cernens in singula verba cadentes,
 Ore meo lacrymas, auribus illa bibi.
 Braciâq; excepi * presso pendentia collo, * *Mæsto.*
 Et singultatis oscula mista sonis.
 Sum quoq; Chare, tuis defensus viribus absens:
 Scis Charum veri nominis esse loco.
 Multaq; præterea manifesti signa favoris
 Pectoribus teneo non abitura meis.
 Dii tibi posse tuos tribuant defendere semper,
 Quos in materia prosperiore juves.
 Si tamen interea quid in his ego perditus oris,
 (Quod te credibile est quærere) quæris, agam.
 Spe trahor exigua, quam tu mihi demere noli, *Spes.*
 Tristia leniri numina posse Dei.
 Seu temerè expecto, sive hoc contingere fas est,
 Tu mihi, quod cupio, fas, precor, esse proba.
 Quæq; tibi est linguæ facundia, confer in illud;
 Ut doceas votum posse valere meum.
 Quò quisq; est major, magis est placabilis ira;
 Et faciles motus mens generosa capit, *Genero-*
 Corpora magnanimo satis est prostrasse Ioni; *sissimus*
 Pugna suum finem, cum jacet hostis, habet. *quisq; ad*
 At lupus, & turpes instant morientibus ursi, *iracundi-*
 Et quæcunq; minor nobilitate fera est. *am minus*
 Majus apud Trojam forti quid habemus Achille? *est propen-*
 Dardanii lacrymas non tulit ille senis. *sus.*
 Quæ ductæ Amathili fuerit clementia, Porus, *Porus.*
 Præclarîq; docent funeris exequiæ.
 Nève hominum referam flexas ad mirus iras;
 Junonis gener est, qui prius hostis erat.
 Deniq; non possum nullam sperare salutem,
 Cum non sit pœnæ causa cruenta mea.
 Non mihi quærenti pessundare curata petiturum
 Cæsareum caput est, quod caput orbis erat.

Non

*Oculi Na-
sonis in
crimine.*

Non aliquid dixi, violentave lingua locuta est;
Lapsave sunt nimio verba profana mero:
Inscia quodd crimen viderunt lumina, pector;
Peccatumq; oculos est habuisse meum.
Non equidem totam possum defendere culpam:
Sed partem nostri criminis error habet.
Spes igitur superest, facturum ut molliat ipse
Mutati poenam conditione loci.
Hoc utinam nitidi solis prænuntius ortus
Adferat admissæ Lueifer albus equo.

ELEGIA VI.

Ad amicum, quo familiarissimè usus est.

*Consilio-
rum com-
municatio
signum
erat vera
amicitiæ.*

Fœdus amicitiae non vis, charissime, nostra,
Nec, si fortè velis, dissimulare potes.
Donec enim licuit, nec te mihi charior alter,
Nec tibi me totà junctior urbe fuit.
Isque erat usq; adeò populo testatus, ut esset
Penè magis quàm tu, quàmq; ego, notus amor;
Quiq; est in charis animi tibi candor amicis,
Cognitus est illi, quem colis ipse, viro.
Nil ita celabas, ut non ego conscius essem;
Pectoribûsq; dabas multa tegenda meis.
Cuique ego narrabam, secreti quicquid habebam,
Excepto quod me perdidit, unus eras.
Id quod, si scisses, salvo fruerere sodali,
Consiliq; forem sospes, amice, tuo.
Sed mea me in poenam nimirum fata trahebant,
Omne bonæ claudant utilitatis iter.
Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo;
Seu ratio fatum vincere nulla valet:
Tu tamen, o nobis usu junctissime longo,
Pars desiderii maxima penè mei.
Sis memor; & si quas fecit tibi gratia vires,
Illas pro nobis experiare rego:
Numinis ut læsi fiat mansuetior ira;
Mutatq; minor sit mea poena loco:
Idq; ita, si nullum scelus est in pectore nostro,
Principiumq; mei criminis error habet.

Nec

Nec breve nec tutum est, quo sint mea, dicere,

Lumina funesti conscia facta mali: (casu *Lumina*

Mensq; reformidat, veluti sua vulnera, tempus *Nasonis.*

Illud; & admonitu sit novus ipse dolor.

Et quæcunq; adeo possint asferre pudorem,

Illæ tegi cæcæ candida nocte decet.

Nil igitur referam, nisi me peccasse (sed illo

Præmia peccato nulla petita mihi)

Stultitiâque meum crimen debere vocari; *Stultiti-*

Nomina si factis reddere vera velis. *am non*

Quæ si non ita sunt alium, quo longius absum, *crimen.*

Quærè (suburbana hæc sit mihi terra) locum.

ELEGIA VII.

Mandat epistola, ut Perillam adeat.

V Ade salutatum subito perarata Perillam

Litera, sermonis fida ministra mei.

Aut illam invenies dulci cum matre sedentem,

Aut inter libros, Pieridasque suas.

Quicquid aget, cum te scierit venisse, relinquet:

Nec mora; quid venias quidve, requireret, agam.

Vivere me dices; sed sic ut vivere nolim;

Nec mala tam longæ nostræ levata moræ:

Et tamen ad Musas, quamvis nocuere, reverti,

Aptaq; in alternos cogere verba pedes.

Tu quoq; dic, Studiis communibus ecquid inhæres?

Doctaq; non patrio carmina more canis?

Nam tibi cum facie mores natura pudicos,

Et raras dotes, ingeniumque dedit:

Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad undas,

Nè malè facundæ vena periret aquæ.

Primus id adspexi teneris in virginis annis;

Utque pater natæ, duxq; comestq; fui.

Tunc quoq; (sed forsâ nostram delevit amorem

Tempus eram nimio junctus amore tibi.

Ergo si remanent ignes tibi pectoris iidem,

Sola tuum vates Lesbia vincit opus.

Sed vereor nè nunc mea te fortuna retardet,

Possitque meos casus sit tibi pectus iners.

Perille
Ingenium
Dum

Dum licuit, tua sæpe mihi, tibi nostra legebam,

Sæpe tui iudex, sæpe Magister eram.

Aut ego præbebam factis modò versibus aures:

Aut, ubi cessaras, causa ruboris eram.

Forſitan exemplo, quia me læſere libelli,

Tu quoq; ſis poenæ * facta ruina mea.

*Fata ſe-
cuta.

Pone Perilla metum, tantummodo ſcæmina nulla,

Neve vir à ſcriptis diſcat amare tuis.

Ergò deſidia remove doctiſſima cauſas;

Inq; bonas artes, & tua ſacra redi;

Iſta decens facies longis vitiabitur annis;

Rugâq; in antiqua fronte ſenilis erit:

Injicietq; manus formæ damnosa ſenectus,

Quæ ſtrepitum paſſu non faciente venit.

Speculum
mendax.

Cùmq; aliquis dicit, Fuit hæc formoſa, dolebis,

Et ſpeculum mendax eſſe quærere tuum.

Sunt & opes modicæ; cùm ſis digniſſima magnis,

Finge ſed immenſis cenſibus eſſe pares.

Irus, Cræ-
ſus.

Nempe dat & quodcunq; libet fortuna rapitque;

Irus & eſt ſubito qui modò Cræſus erat.

Singula quid referam? nil non mortale tenemus;

Pectoris exceptis ingeniūq; bonis.

En ego, cùm patriâ caream, vobiſq; domoq;

Raptâq; ſint, adimi quæ potuere, mihi.

Ingenio tamen ipſa meo comitorq; fruorq;

Cæſar in hoc potuit juris habere nihil.

Literæ

non poſ-
ſunt nobis
adimi.

Quilibet hanc ſævo vitam mihi ſiniat enſe;

Me tamen extincto fama ſuperſtes erit.

Dùmq; ſuis viſtrix ſeptem de montibus orbem

Proſpiciet domitum Martia Roma, legar.

Tu quoq; quam ſtudii maneat ſelicioꝝ uſus;

Effuge venturos quæ potes uſq; rogos.

E L E G I A VII.

Patriam & ſuos videre deſiderat.

Nunc ego Triptolemi cuperem conſcendere

Miſit in ignotam qui rude ſemen humum.

Nunc ego Medæ vellem frangere dracones,

Quos habuit ſagittæ arce, Corinthe, thæ-

Nunc

Nunc ego jactandas optarem sumere pennas,
 Sive tuas, Perseu; Dædale, sive tuas;
 Ut tenerâ nostris cedente volatibus aurâ,
 Aspicerem patriæ dulce repenti solum,
 Desertæque domûs vultus, momorésque sodales,
 Charâque præcipuè conjugis ora meæ.
 Stulte, quid hæc frustra votis puerilibus optas,
 Quæ non ulla tibi fertque feretque dies?
 Si semel optandum est, Augusti numen adora:
 Et, quem || sensisti, ritè precare Deum.
 Ille tibi pennasque potest currusque volucres
 Tradere: det redditum, protinus ales eris.
 Si precer hæc (neque enim possum majora precari)
 Ne mea sint timeo vota modesta parùm.
 Forsitan hoc olim, cum jam satlaverit iram;
 Tunc quoque sollicitâ mente rogandus erit.
 Quod minus interea est (instar mihi muneris ampli)
 Ex his me jubeat quo liber ire locis:
 Nec cælum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec auræ: *Macies*
 Hei mihi! perpetuus corpora languor habet. *Ovidii ex*
 Seu viciant artus ægræ contagia mentis, *alieno cælo.*
 Sive mei causa est in regione mali;
 Ut tetigi Pontum, vexant insomnia, vixque
 Ossa tegit macies, nec juvat ora cibus:
 Quique per autumnum percussis frigore primo
 Est color in foliis, quæ nova læsit hyems;
 Is mea membra tenet; nec viribus allevor ullis;
 Et nunquam queruli causa doloris abest.
 Nec meliùs valeo quàm corpore, mente, sed ægra est
 Utraque pars æquè; binæque damna fero.
 Hæret & ante oculos (veluti spectabile corpus)
 Astans fortunæ forma videnda meæ.
 Cùmque locos, morésque hominum, cultusq; sonusq;
 Cernimus, & quid sim, quid fuerimque subit;
 Tantus amor necis est, querar ut de Cælaris irâ,
 Quòd non offensas vindicet ense suas.
 At quoniam semel est odio civiliter usus,
 Mutato levior sit fuga nostra loco.

D

E L E.

E L E G I A IX.

*Unde Tomos dictus.**|| Igitur
Graia**(quis cre-
deret ?)
urbes.***H**ic quoque sunt || urbes Graia (quis credere
Inter inhumanæ nomina Barbaria. [posset ?])

Huc quoque Mileto missi venere coloni,

Inque Getis Graias constituere domos.

Sed vetus huic nomen, positaque antiquius urbe,

Constat ab Absyrti cæde fuisse loco.

Nam rate (quæ curâ pugnacis facta Minervæ,

Per non tentatas prima cucurrit aquas)

Medea.

Impia desertum fugiens Medea parentem,

Dicitur his remos applicuisse vadis :

|| Spectator.

Quem procul ut vidit tumulo || speculator ab alto,

Hospes, Ait, nosco Colchide vela dari.

Dum trepidant Minyæ, dum solvitur aggere funis :

Dum sequitur celeres anchora tracta manus,

Conscia percussit meritorum pectora Colchis

Ausâ atque ausurâ multa nefanda manu :

Et, quanquam superest ingens audacia menti,

Pallor in attonitæ virginis ore fuit.

Ergo ubi prospexit venientia vela, Tenemur,

Et pater est aliquâ fraude tenendus, ait.

Dum quid agat quærît, dum versat in omnia vultus,

Ad fratrem casu lumina flexa tulit.

Cujus ut ablata est præsentia, Vicinus, inquit ;

Hic mihi morte suâ causa salutis erit.

Protinus ignari, nec quicquam tale timentis,

Innocuum rigido perforat ense latus.

Atque ita divellit, divulsaque membra per agros

Dissipat in multis invenienda locis.

Neu pater ignoret, scopulo proponit in alto

Pallentesque manus, sanguineumque caput :

Ut genitor luctuque novo cæderetur ; &, artus

Dum legit extinctos, triste retardet iter.

*Tomos à
seção.*

Indè Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo

Membra soror fratris consecuisse sui.

E L E G I A X.

*Quibus cum gentibus vivat.***S**iquis adhuc isthuc meminit Nasonis adepti ;

Et superest sine me nomen in urbe meum :

† up.

Suppositum stellis nunquam tangentibus æquor,
 Me sciat in mediâ vivere Barbariâ.

Asperitas

Sauromatzæ cingunt, fera gens, Belligeræ, Getæque : *Scythia.*

Quàm non ingenio nomina digna meo !

Dum tamen aura tepet, medio defendimur Istro :

Ille suis liquidus bella repellit aquis.

At cùm tristis hyems squalentia protulit ora ;

Terrâque marmoreo est candida facta gelu.

Dum patet & Boreas, & nix || jactata sub arcto : || *Iniecta.*

Tum patet has gentes axe tremente premi.

Nix jacet, & jactum non sol pluvixque resolvunt : *Nix in*

Indurat Boreas, perpetuamque facit,

crystal-
lum.

Ergò ubi delituit nondum prior, altera venit,

Et solet in multis bima || jace e locis.

|| *Mancrè.*

Tanràque commoti vis est Aquilonis, ut alas

Æquet humo turres, rectâque rapta ferat.

Pellibus, & furtis arcens malè frigora || brachis ; || *Braccis.*

Orâque de toto corpore sola patent.

Sæpe sonant moti glacie pendente capilli,

Et nitet inducto candida barba gelu :

Nudâque consistunt formam servancia * testæ

* *Testa.*

Vina ; nec hausta meri, sed data frustra bibunt.

Quid loquor, ut cuncti concrecant frigore rivi,

Dêque lacu fragiles effodiantur aquæ ?

Ipsè, papyrisero qui non angustior anne

Papyriser

Miscetur vasto multa per ora freto,

Nilus.

Cœruleos ventis latices durantibus Ister

Congelat, & tectis in mare serpit aquis.

Quâque rates ierant, pedibus nunc irur, & undas

Frigore concretas ungula pulsât equi.

Pérque novos pontes subterlabentibus undis,

Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves.

Vix equidem credat : sed cùm sint præmia falsi

Lucrum

Nulla, ratam debet testis habere fidem.

mendaces

Vidimus ingentem glaciè consistere pontum,

facit.

Lubricâque immotas testa premebat aquas,

Nec vidisse sat est ; durum calcavimus æquor,

Undâque non udo sub pede summa fuit.

Si tibi tale fretum quondam, Leandre, fuisset,

Non foret angustæ mors tua crimen aquar.

D.

Tum

Tum neque se pandi possunt delphines in auras
Tollere; conantes dura coercent hyems.
Et quanquam Boreas jactatis insonet alis,
Fluctus in obfesso gurgite nullus erit:

Inclusaque gelu stabunt ut marmore puppes:

|| *Finlere.* Nec poterit rigidas || scindere remus aquas:

Vidimus in glacie pisces hæreré ligatos;

Sed pars ex illis tum quoque viva fuit.

Sive igitur nimis Boreæ vis læva marinas,

Sive redundatas flumine cogit aquas:

Protinus æquato siccis Aquilonibus Istro

Invehitur celeri barbarus hostis equo:

Paribus. Hostis equo pollens, longæque volante sagittâ,

Vicinam latè depopulatur humum.

Diffugiunt alii, nullisque tuentibus agros,

Incustoditæ diripiuntur opes:

Ruris opes parvæ, pecus, & stridentia plaustra;

Et quas divitias incola pauper habet.

Pars agitur vinctis post tergum capta lacertis,

Respicens frustra rura larémque suum:

Pars cadit hamatis miserè confixa sagittis;

Nam volucris ferro tinctile virus inest.

Quæ nequeunt securi ferre aut abducere, perdunt;

|| *Flamma.* Et eremat insones hostica || turba casas.

Tum quoque cum pax est, trepidant formidine belli,

Nec quisquam presso vomere sulcat humum.

Aut videt, aut metuit locus hic, quem non videt,

Cessat iners rigido terra relicta sibi. (hostem;

Scythia non Non hic pampineâ duleis latet uvâ sub umbra;

habet vina. Nec cumulant altos fervida musta lacus.

Poma negat regio, nec haberet Acontius, in quo

Scriberet hic dominæ verba legenda suæ.

Aspiceres nudos sine fronde, sine arbore campos;

Heu loca felici non adeunda viro!

Ergo tam latè pateat cum maximus orbis,

Hæc est in poenas terra reperta meas.

ELEGIA XI.

Invehitur in maledictum.

Siquis es, insultes qui casibus, improbe, nostris,
Mæque reum dempto sine cruentus agas;

Natus

Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino, *Natus è scopulis.*
Et dicam silices pectus habere tuum.

Quis gradus ulterior, quò se tua porrigat ira,
Restat? quidve meis cernis abesse malis?

Barbara me tellus, & inhospita littora Ponti,
Cùmque truci Boreâ Mænalis urfa videt.

Nulla mihi cum gente ferâ commercia linguae;
Omnia solliciti sunt loca plena metûs.

Utque fugax avidis cervus deprensus ab ursis;
Cinctaque montanis ut pavet agna lupis:

Sic ego belligeris à gentibus undique septus
Terreor, hoste meum penè premente latus.

Utque sit exiguum poenæ, quòd conjugè charâ,
Quòd patriâ careo, pignoribusque meis;

Ut mala nulla feram, nisi nudam Cæsaris iram;
Nuda parùm nobis Cæsaris ira mali est?

Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retractet,
Solvat & in mores ora diserta meos.

IN CAUSA facili cuivis licet esse diserto:
Et minimæ vires frangere quassa valent.

Subruere est arces, & stantia moenia, virtus:
|| Quilibet ignavi præcipitata premunt. || *Quamli-*

Non sum, qui fueram: quid inanem proteris umbram? *ber.*
Quid cinerem saxi bustaque nostra petis?

Hector erat tunc cùm bello certabat; & idem *Umbra vi-*
Tractus ab Hæmonio non erat Hector equo. *vi Nasonis.*

Me quoque quem nôras olim, non esse memento;
Ex illò superant non simulacra viro.

Quid simulacra ferox dictis || incendis amaris? || *Incessis.*
Parce, precor, manes sollicitare meos.

Omnia vera putæ mea crimina; nil sit in illis;
Quod magis errorem, quàm scelus esse putēs:

Pendimus en profugi (satiâ tua pectora) poenas
Exiliòque graves, exiliòque loco.

Carnifici fortuna potest mea flenda videri,
Te tamen est uno iudice || meriti parùm.

Sævior es tristi Busride, sævior illo *|| Dura.*
Qui falsum lento torruit igne bovem:

Quique bovem Siculo fertur donasse tyranno,
Et dictis artes conciliasse suas.

Munere in hoc usus, Rex est, sed imagine major;
 Nec sola est operis forma probanda mei.
 Aspicis à dextrâ latus hoc adaperitile tauri?
 Hac tibi, quem perdes, conjiciendus erit.
 Protinus inclusum lentis carbonibus ure:
 Mugiet & veri vox erit illa bovis.
 Pro quibus inventis, ut munus munere penes,
 Da, precor, ingenio præmia digna meo.
 Dixerat: ac Phalaris, Poenæ mirande repertor,
 Ipse tuum præsens imbue, dixit, opus.
 Nec mora; monstratis crudeliter ignibus ustus,
 Exhibuit geminos ore gemente sonos.
 Quid mihi cum Siculis, inter || Scythicósque Getásq;
 Ad te (quisquis is es) nostra querela || venit.
 Utque sitim nostro possis explere cruore,
 Quantâque vis avido gaudia corde seras:
 Tot mala sum fugiens tellure, tot æquore passus;
 Te quoque ut auditis posse dolere putem.
 Crede mihi, si sit nobis collatus Ulysses,
 Neptuni minor est, quàm Jovis ira fuit.
 Ergò, quicumque es, rescindere crimina noll;
 Dêque gravi duras vulnere tolle manus.
 Utque meæ famam tenuent oblivia culpæ,
 Facta cicatricem ducere nostra sine.
 Humanæque memor fortis, quæ tollit eisdem
 Et premit, incertas ipse verere vices.
 Et quoniam, fieri quod nunquam posse putavi,
 Est tibi de rebus maxima cura meis.
 Non est quod timeas: fortuna miserrima nostra est;
 Omne trahit secum Cæsaris ira malum.
 Quod magis ut liqueat, neve hoc ego fingere credar,
 Ipse velim poenas experire meas.

|| Scythi-
asque.

|| Redit.

Humana
fortis mu-
tabilis or.

ELEGIA XII.

Rogat mitiorem exitii locum.

|| Longior
antiquis.

F Rigora jam Zephyri minuunt, annóque peracto
 || Tardior antiquis visa Mæotis hyems.
 Impositamque sibi qui non bene pertulit Hellen,
 Tempora nocturnis æqua diurna facit.

Jam

*Pubescunt
prata.*

*|| Virgine
ringit.*

|| Hujus.

Jam violas puerique legunt, hilarésque puellæ,
Ruræque quæ nullo nata serente ferunt.
Pratæque pubescunt variorum flore colorum:
Indocilique loquax gutture vernat avis.
Utque malæ crimen matris deponat hirundo,
Sub trabibus cunas, parvæque tecta facit.
Herbæque, quæ latuit Cerealibus obruta sulcis,
Exerit è tepidâ molle cacumen humo:
Quoque loco est vitis, de palmitè gemma movetur;
Nam procul à Getico littore vitis abest.
Quoque loco est arbor, turgescit in arbore ramus;
Nam procul à Geticis finibus arbor abest.
Otia nunc isthic; junctisque ex ordine ludis
Cedunt verbosi garrula verba fori.
Lusus equis nunc est, levibus nunc luditur armis,
Nunc pila, nunc celerè vertitur orbe trochus.
Nunc, ubi persusa est oleo labente juvenus,
Defessos artus || ringere gaudet aquâ.
Scena viget, studisque favor distantibus ardet,
Cumque tribus resonant terna theatra foris.
O quater, & quoties non est numerare, beatum,
Non interdictâ cui licet urbe frui!
At mihi sentitur nix verno sole soluta,
Quæque lacu duro non fodiantur aquæ.
Nec mare concrevit glaciè; nec ut antè per Istrum
Stridula Sauromates plaustro bubulcus agit.
Si tamen incipiunt aliquæ huc adnare carinæ,
Hospitæque in Ponti littore puppis erit;
Sedulus occurram nautæ, dictæque salute;
Quid veniat quæram, quisve, quibûsve locis.
Ille quidem (mirum) nî de regione propinquâ,
Non nisi vicinas tutus araret aquas.
Rarus ab Italiâ tantum mare navita transit;
Littora rarus in hæc portubus orba venit.
Sive tamen Græcâ scierit, sive ille Latinâ
Voce loqui, certè gratior || usus erit.
Pars quoque ab ore freti, longæque Propontidos undis
Huc aliquem certo vela dedisse Noto.
Quisquis is est, memori rumorem voce referre
Et fieri famæ parsque gradûsque potest:

Is precor auditos possit narrare triumphos
Cæsaris, & Latio reddita vota Jovi.

Germania Téque rebellatrix tandem Germania magni
rebellatrix. Triste caput pedibus supposuisse ducis.

Hæc mihi qui referar, quæ non vidisse dolebo,
Ille meæ domui protinus hospes erit. (est?)

Hei mihi! jamne domus Scythico Nasonis in orbe
Jamque suum mihi dat pro lare poenæ locum?

Dii facite, ut Cæsar non hoc penetrale domumque,
Hospitium poenæ sed velit esse meæ.

E L E G I A XIII,

In natalem suum.

Ecce supervacuum (quid enim fuit utile nasci?)
Ad sua natalis tempora noster adest.

Dure, quid ad miseros veniebas exulis annos?

Debueras illis imposuisse modum.

Si tibi cura mel, vel si pudor ullus inesset,

Non ultra patriam me sequerere meam:

Quoque loco primum malè sum tibi cognitus infans,
Illo tentasses ultimus esse mihi.

Inque relinquendo (quod idem fecere sodales)

Tu quoque dixisses tristis in urbe, *Vale.*

Quid tibi cum Ponto? num te quoque Cæsaris ira
Extremam gelidi misit in orbis humum?

Scilicet expectas solitum tibi moris honorem?

Pendeat ex humeris vestis ut alba meis?

Fumida cingatur florentibus ara coronis?

Micæque solenni thuris in igne sonet?

Libamina Libaque dum pro te genitale notanda tempus?

natalis Concipiámque bonas ore favente preces?

diei. Non ita sum positus, nec sunt ea tempora nobis,

Adventu possum læus ut esse tuo.

Funeris ara mihi ferall cincta cupresso

Convenit, & structis flamma parata rogis.

Nec dare thura libet nil exorantia divos,

In tantis subeunt nec bona verba malis.

Si tamen est aliquod nobis hæc luce petendum,

In loca ne redeas amplius ista precor:

Dum

Dum me terrarum pars penè novissima Poni,
Euxinus falso nomine dictus habet.

ELEGIA XIV.

Ad Amicum, ut Librum recitatur suum.

C Ulror & antistes doctorum sancte virorum,
Quid facis, ingenio semper amice meo?
Ecquid, ut incolumem quondam celebrare solebas,
Nunc quoque ne videar totus abesse, caves?
† Conspicis exceptis ecquid mea carmina solis
Artibus, artificum quæ nocuere suo?
Immo ita fac, quæso, vatum studiose novorum,
Quaque potes retine nomen in urbe meum.
Est fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis,
Qui domini poenam non meruere sui.
Sæpe per extremas profugus pater exulat pras.
Urbe tamen natis exulis esse licet.

*Antistes
doctorum.*

† *Collegis.*

Palladis exemplo de me sine matre creata
Carmina sunt: stirps hæc progeniesque mea:
Hanc tibi commendo: quæ quò magis orba parente
Hoc tibi tutori sarcina major erit.
Très mihi sunt nati, contagia nostra secuti;
Cætera fac curæ sit tibi turba palam.
Sunt quoque mutata ter quinque volumina formæ,
Carmina de domini funere rapta sui.
Illud opus potuisti, si non priùs ipse perissem,
Certius à summâ nomen habere manu.

*Liber sine
matre.*

(est,

*De arte
amandi.
Metamor-
phoses.*

Nunc incorrectum populi pervenit in ora;
In populi quidquam si tamen ore † meum est.
Hoc quicque nescia quid nostris appone libellis,
Diverso missum quod tibi ab orbe venit.
Quod quicumque leget (siquis leget) æstimet ante
Compositum quo sit tempore, quòque loco:
Æquus erit scriptis, quorum cognoverit esse
Exilium tempus, barbariæque locum.
Inque tot adversis carmen mirabitur ullum
Ducere me trahi sustinuisse manu.
Ingenium fregere meum mala: cuius & antè
Fons infœcundus, parvæque vena fuit.

† *Meis.*

*Ingenium
in ommoda
frangunt.*

Sed

Sed quæcunque fuit, nullo exercente, refugit,
Et longo periit arida, facta siccæ.

Non hic librorum, per quos inviter, alârque,
Copia ; pro libris arcus & arma sonant.

Nullus in hac terrâ recitem cui carmina, cujus
Intellecturâ auribus utar, adest.

Nec quò secedam locus est, custodia muri
Submover infestos clausæque porta Getas.

Sæpe aliquod quero verbum, noménque locúmque;
Nec quisquam est, à quò certior esse queam.

Dicere sæpe aliquid conanti (turpe fateri)
Verba mihi desunt, dediticique loqui.

|| Scythi-
coque ferè.

Threicio || Geticóque ferè circumsonor ore,
Et videor Geticis scribere posse modis.

Crede mihi, timeo nè sint immista Latinis,
Inque meis scriptis Pontica verba legas.

Qualemunque legas, veniâ dignere libellum,
Sortis & excusa conditione mez.

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus Lib. IV.

ELEGIA I.

Excusat suas Libros, siquid vitii habebunt.

SI qua meis fuerint (ut erunt) vitiosa libellis,
Excusata suo tempore, lector, habe,
Exul eram; requiesque mihi, non fama petita est:
Mens intenta suis nè foret usque malis.

Hoc est cur cantet victus quoque compede fossor,
Indocili numero cum grave mollit opus.

Cantat & innitens limosa pronus arenæ,
Adverso tardam qui || vehit annæ ratem:

Quique ferens pariter lentos ad pectora remos
In numerum pulsâ brachia versat aquâ.

Fessus

Fessus ut incubuit baculo, saxoque refedit
 Pastor, arundineo carmine mulcet oves.
 Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis
 Fallitur ancillæ decipiturque labor.
 Fertur & abductâ || Lyrnesside tristis Achilles || *Briseide*
 Hæmoniâ curas attenuasse lyrà. || *Achilles.*
 Cùm traheret sylvas Orpheus & dura canendo || *Orpheus.*
 Saxa, bis amissâ conjugè moestus erat.
 Me quoque Musa levat Ponti loca iussa petentem
 Sola comes nostræ perstitit illa fugæ.
 Sola nec infidias inter, nec milicis ense,
 Nec mare, nec ventos, barbariæque timet.
 Scit quoque cùm perit, quis me deceperit error,
 Et culpam in factò non scelus esse meo.
 Scilicet hoc ipso nunc æqua, quòd obsuit antè,
 Cùm mecum juncti criminis acta rea est.
 Non equidem vellem (quoniam nocitura fuerunt)
 Pieridum sacris imposuisse manum.
 Sed nunc quid faciam? Vis me tenet ipsa sacrorum,
 Et carmen demens carmine læsus amo.
 Sic nova Dulichlo lotos gustata palato,
 Illo, quò nocuit, grata sapore fuit. || *(illis,*
 Sentit amans sua damna || ferens, tamen hæret in || *Fere.*
 Materiam culpæ persequiturque suæ.
 Nos quoque delectant, quamvis nocuere, libelli:
 Quòdque mihi telum vulnera fecit amo.
 Forsitan hoc studium possit furor esse videri;
 Sed quiddam furor hic utilitatis habet.
 Semper in obtutu mentem verat esse malorum,
 Præsentis casûs immemoræque facit:
 Utque suum Bacche non sentit faucibus vulnus,
 Dum stupet Idæis exululata jugis:
 Sic, ubi mota calent sacro mea pectora thyrsos,
 Altior humano spiritus ille malo est. || *Furor poe-*
 Ille nec exilium, Scythici nec littora Ponti, || *tici.*
 Ille nec iratos sentit habere deos.
 Utque soporiferæ biberem si pocula Lethes;
 Temporis adversi sic mihi sensus abest:
 Jure deas igitur veneror mala nostra levantes,
 Sollicitas comites ex Helicone fuge;

Et partim pelago, partim vestigia terræ,
Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi.
Sint precor hæc saltem faciles mihi: namque deorum
Cæsare cum magno cætera turbafacit;

Méque tot adversis cumulat, quot litus arenas,
Quotque fretum pisces, ovæque piscis habet:
Vere prius flores, æstu numerabis acistas,

Poma per autumnum, frigoribusque nives:
Quàm mala, quæ parior toto jactatus in orbe,
Dum miser Euxini litora sæva peto.

Nec tamen ut veni, levior fortuna malorum est;
Huc quoque sunt nostras fata secuta vias.

Hic quoque cognosco natalis stamina nostri,
Stamina de nigro vellere facta mihi.

Utque neque insidias, capitisque pericula narrem;
Vera quidem vidi, sed graviora fide.

Vivere quàm miserum est inter Bessiosque Getasque
Illum, qui populi semper in ore fuit!

Quàm miserum est portæ vitam murorumque tueri;
Vixque sui tutum viribus esse loci!

Aspera militiæ juvenis certamina fugi;
Nec nisi lusura† movimus arma manu.

Nunc senior gladioque latus, scutoque sinistram,
Cantilem galeæ subjiçloque meam.

Nam dedit è speculâ custos ubi signa tumultus,
Induimus trepidâ protinus arma manu.

Hostis habens arcem, imbutaque tela veneno,
Sævus anhelanti moenia lustrat equo.

Utque rapax pecudem, quæ se non texit ovili,
Per fata, per sylvas fertque† trahitque lupus:

Sic, siquem nondum portarum sede receptum
Barbarus in campis repperit hostis, habet;

Aut sequitur captus, conjectaque vincula collo
Accipit: aut telo virum habente perit.

Hic ego sollicitæ jaceo novus incola sedis;
Heu nimium fati tempora lenta mei!

Et tamen ad numeros antiquaque sacra reverti
Sustinet in tantis hospita Musa malis.

Sed neque cui† referam quifquam est mea carmina
Auribus accipiat verba Latina suis.

Getarum
provincia
impacata.

† Novimus.

† Refertque

† Recitem.

Ipse

Ipse (mihi quid enim faciam) scribóque legóque,
 Tutáque iudicio litera nostra suo est.
 Sæpe tamen dixi, Cui nunc hæc cura laborat?
 An mea Sauromatae scripta, Getæque legent?
 Sæpe etiam lachrymæ sunt me scribente profusæ,
 Humidáque est fletu litera facta meo.
 Córque vetusta meum tanquam nova vulnera *sentit; * *Noris.*
 Inque sinum mœstræ labitur imber aquæ.
 Dum vice mutata qui sim fuerimque recordor,
 Et tulerit me quò casus, & unde subit:
 Sæpe manus demens studiis irata, sibi que,
 Misit in arduos carmina nostra † *regos.* † *Focos.*
 Atque ea de multis quoniam non multa supersunt,
 Cum veniâ faelto, quisquis es, ista legas.
 Tu quoque non mihi, quam sunt mea tempora,
 Interdicta mihi consule Roma boni. (carmen

ELEGIA II.

Dolet non interesse triumpho de victâ Germania.

Jam fera Caesaribus Germania, totus ut orbis,
 Victa potest flexo succubuisse genu:
 Altæque velantur fortasse palatia fertis;
 Thuræque in igne sonant, inficluntque diem.
 Candidæque adductâ collum percussa securi.
 Victima purpureo sanguine † pulsat humum. † *Tingit.*
 Donæque amicorum templis promissa deorum
 Reddere victores Caesar uterque parant:
 Et qui Casareo juvenes sub nomine crescent,
 Perpetuò terras ut domus illa regat.
 Cúmque bonis nuribus pro sospite Livia nato
 Munera dat meritis, sæpe datura, deis:
 Et pariter matres, & quæ sine crimine castos
 Perpetuâ servant virginitate focos.
 Plebs plâ, cúmque plâ lætatus plebe Senatur,
 Parvæque cuius eram pars ego nuper, Eques.
 Nos procul expulsos communia gaudia fallunt;
 Famæque tam longè non nisi parva venit.
 Ergo omnis populus poterit spectare triumphos,
 Cúmque ducum titulis oppida capta leget:

*Ovidius
equestri or-
dine.*

Via-

Vinclaque captivâ reges cervicæ ferentes
 Ante coronatos ire videbit equos;
 Et cernet vultus aliis pro tempore versos;
 Terribiles aliis, immemoresque sui:
 Quorum pars, causas, & res, & nomina quæret;
 Pars referet, quamvis noverit illa parùm.

*Sidonium
 ostrum.*

Hic, qui Sidonio fulget sublimis in ostro,
 Dux fuerat belli: proximus ille duci.
 Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixit,
 Non tristi vultu, cùm tulit arma, fuit:

|| Dedit.

Ille ferox, & adhuc oculis hostilibus ardens,
 Horratur pugne, conciliûmque || fuit.
 Perfidus hic nostros illudit fraude locorum,
 Squalida prolixis qui tegit ora comis.
 Illo, qui sequitur, dicunt mactata ministro
 Sæpe reculanti corpora capta Deo.
 Hic lacus, hi montes, hæc tot castella, tot amnes,
 Plena feræ cædis, plena cruoris erant.

*Drusus
 Germani-
 cus.*

Drusus in his meruit quondam cognomina terris,
 Quæ bona progenies digna parente fuit.
 Cornibus hic fractis viridi malè tectus ab ulvâ,
 Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.
 Crinibus en etiam fertur Germania passis,
 Et ducis invicti sub pede mœsta sedet.
 Collaque Romanæ præbens animosa securi,
 Vincula fert illâ, quâ tulit arma, manu.
 Hos super in curru Cæsar victore vehêris
 Purpureus, populi ritè per ora tui.
 Quaque ibis, manibus circumplaudere tuorum,
 Undique jactato flore tegente vias.

|| Calentis.

Tempora Phæbeâ lauro cingentur; Ioque
 Miles, Io, magnâ voce, triumphæ, canet.
 Ipse sono plausûque simul fremitûque || canentis,
 Quadrijuges cernes sæpe resistere equos.
 Inde petes arcem, & delubra faventia votis;
 Et dabitur merito laurea vota Jovi.
 Hæc ego summotus quâ possum mente videbo;
 Erepti nobis jus habet illa loci:
 Illa per immensas spatietur libera terras;
 In coelum celerè pervenit illa viâ:

Illâ

Illa meos oculos mediam deducit in urbem ;
 Immunes tantæ nec sine esse boni.
 Inveniet quæ animus, quæ currus spectet eburnos ; *Currum e-*
 Sic certè in patria per breve tempus ero. *burnum*
 Vera tamen capiet populus spectacula felix ; *triumpha-*
 Lætaque erit præsens cum duce turba suo. *lis.*
 At mihi fingenti tantum longèque remoto,
 Auribus hic fructus || percipiendus erit. *|| Præcipi-*
 Atque procul Latio diversum missus in orbem *endus.*
 Qui navret cupido vix erit ista mihi.
 Is quoque jam serum referet, veteremque triumphum:
 Quo tamen audiero tempore lætus ero.
 Illa dies veniet, mea quæ lugubria ponam ;
 Causæque privatæ publicæ major erit.

ELEGIA III.

Alloquitur utramque Ursam.

Magna minorque feræ, quarum regis altera
 Altera Sicionias, utraq; sicca rates ; (Grælas,
 Omnia cum summo positæ videatis in axe,
 Et maris occiduas non subeatis aquas :
 Æthereamque suis cingens amplexibus arcem
 Vester ab intactâ cingulus extet humo :
 Aspicite illa precor, quæ non bene moenia quondam
 Dicitur Iliades transivisse Remus :
 Inque meam nitidos dominam convertere vultus,
 Sitque memor nostræ, neque, referte mihi.
 Hel mihi ! cur || nimidum quæ sunt manifesta requiro ? *|| Timui.*
 Cur labat ambiguo spes mea mista metu ?
 Crede quod est ut vis, ac desine tuta vereri ;
 Dèque fide certâ sit tibi certa fides :
 Quodque polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ
 Non mentiturâ tu tibi voce refer :
 Esse tui memorem, de quâ tibi maxima cura est ;
 Quodque potest, secum nomen habere tuum.
 Vulcibus illa tuis tanquam præsentibus hæret ;
 Teque remota procul, si modò vivit, anam.
 Ecquid, ut incubuit justo mens ægra dolori,
 Lenis ab admonito | ectore somnus abit ?

Tunc

Tunc subeat cura, dum te lectusque locusque

Tangit? & oblitam non finit esse mei?

Et veniunt æstus, & nox immensa videtur?

Fessaque jactat corporis ossa dolent?

Non equidem dubiro, quin hæc & cætera fiant;

Dæque tuus mœsti signa doloris amor:

|| *Peremp-* Nec cruciari minùs, quàm cum || Thebana cruentum

tum: || Hectora Thessalico vidit ab axe rapi.

Quid tamen ipse precer dubiro, nec dicere possum.

Aff-ctum quem te mentis habere velim.

Tristis es; indignor; quòd sim tibi causa doloris:

† *Fleas.* Non es; ut amisso conjugè digna † fores.

Tu verò tua damna dole, mitissima conjux;

Tempus & à nostris exige triste malis.

Flere non- Flæque meos casus: Est quædam flere voluptas:

nunquam EXPLETUR lacrymis egeriturque dolor.

voluptas. Atque utinam lugenda tibi non vita, sed esset

Mors mea: morte fores sola relicta meâ.

Spiritus hic per te patrias exisset in auras:

Sparissent lacrymæ corpora nostra pia;

Supremoque die notum spectantia cœlum

Texissent digiti lumina nostra tui:

Et cinis in tumulo positus jacuisset avito:

Tactaque nascenti corpus haberet humus:

|| *Dum vixi.* Denique || ut & vixi sine crimine, mortuus essem;

Nec mea supplicio vita pudenda foret.

Me miserum! si tu, cum diceris exulis uxor,

Avertis vultus, & subit ora rubor.

Me miserum! si turpe puras mihi nupta videri:

Me miserum! si te jam pudeat esse meam.

Tempus ubi est illud, quo te jactare solebas

† *Viri.* Conjugè? nec nomen dissimulare † meum?

Naso ab ux- Tempus ubi est, quo te (nisi non vis ista referri)

ore amatus. Et dici (memini) juvit, & esse meam?

Utque proba dignum est, omni tibi dote placebam:

Addebat veris multa faventis amor.

Nec quem præferres (itæ res tibi magna videbar).

Quæ nve tuum malles esse, vir alter erat.

Nunc quoque ne pudeat, quòd sis mihi nupta; nullaque

Non debet dolor hinc, debet abesse pudor.

Cum

Cum cecidit Capaneus subito temerarius lectu,
Non legis Evadne erubuisse viro.

Nec quia rex mundi compescuit ignibus ignes,
Ipse suis Phaethon inficiendus erat :

Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti,

Quod precibus periit ambiciosa suis.

Nec tibi, quod saevus ego sum Jovis ignibus ictus,

Purpureus molli fiat in ore || pudor.

|| Rubor.

Sed magis in nostri curas consurge tuendi ;

Exemplumque mihi conjugis esto bonae :

Materiamque tuis tristem virtutibus imple ;

ARDUA per praeseps gloria vadit iter.

Hectora quis nosset, felix si Troja fuisset ?

PUBLICA virtutis per mala facta via est.

Casus infelices non-

Ars tua, Typhi, jacet, si non sit in aequore fluctus : nunquam

Si valeant homines, ars tua, Phoebe, † jacet : illustrans

Quae latet, inque bonis cessat non cognita rebus, nos.

APPARET virtus, arguiturque malis.

† Vacet.

Dat tibi nostra locum tituli fortuna, caputque

Conspicuum pletas || quae tua tollat, habet.

|| Quo.

Uttere temporibus, quorum nunc munere freta es ;

Et patet in laudes area † lata tuas.

† Magna.

ELEGIA IV.

Ad Amicum, pro cuius nomine signa ponit.

O Qui nominibus cum sis generosus || avorum, || Avitum

Exuperas morum nobilitate genus :

Cujus inest animo patris candoris imago :

Non careat nervis candor ut iste suis :

Cujus in ingenio est patriae facundia linguae,

Qua prior in Latio non fuit ulla foro :

Quod minimè volui, positis pro nomine signis

Signa pro nomine.

Dictus es, ignoscas laudibus ipse tuis.

Nil ego peccavi, tua te bona cognita produnt ;

Si quod es appares, culpa soluta mea est.

Nec tamen officium nostro tibi carmine factum,

Principe tam iusto, posse nocere puto :

Ipse pater patriae (quid enim civilis illo ?)

Sustinet in nostro carmine saepe legi

E

Nec

Nec prohibere potest, quia res est publica, Cæsar;
 Et de communi pars quoque nostra bono est.
 Jupiter Ingeniis præbet sua numina vatū,
 Sæque celebrari quolibet ore finit.

Causa tua exemplo superorum tuta deorum est,
 Quorum hic aspicitur, creditur ille deus.

Ut non debuerim, tamen hoc ego crimen habebō :

Non fuit arbitrii litera nostra tui,

Nec nova, quod tecum loquor, est injuria nostra,
 Incolumis cum quo sæpe locutus eram.

Quò vereare minus, ne sim tibi crimen amicus ;
 Invidiam, si qua est, author habere potest.

† Certe.

Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis,
 (Hoc † saltem noli dissimulare) pater :

Ingeniumque meum (potes hoc meminisse) probabat :
 Plus etiam quàm, me iudice, dignus eram.

Dèque meis illo referebat versibus ore,

† Alta.

In quo pars † magnæ nobilitatis erat.

Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit,
 Sed prius auctori sunt data verba tuo.

Nec data sunt (mihi crede) tamen : sed in omnibus
 Ultima si demas, vita tuenda mea est. (actis,

Hanc quoque quâ perii culpam scelus esse negabis,
 Si tanti series sit tibi nota mali.

Timor
 error Ovi-
 dii pro cri-
 mine.

Aut timor, aut error : nobis prius obfuit error ;

Ah ! sine me fati non meminisse mei.

Neve retractando nondum coeuntia rumpe
 Vulnèra : vix illis proderit ipsa quies.

Brgo ut jure damus poenas, sic obfuit omne
 Peccato facinus consiliumque meo.

Idque Deus sentit, pro quo nec lumen ademptum est,
 Nec mihi detractas possidet alter opes.

Forſitan hanc ipsam, vivat modò, finiet ollam,
 Tempore cùm fuerit lentior ira, fugam.

Nunc precor hinc aliò jubeat discedere ; si non
 Nostra veretundo vota pudore carent.

† Quisim.

Mittis exilium, pauloque † propinquius oro ;
 Quique sit à sevo longius hoste, locum.

Tantaque in Augusto est clementia, si quis ab illo
 Hæc petoret pro me, forſitan ille daret.

Frigida

Frīgida me cōhibent Euxini littora Ponti :

Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

Nam neque jactantur moderatis æquora ventis ;

Nec placidos portus hospita navis habet.

Sunt circā gentes quæ prædam sanguine quærunť : antiquis.

Nec minùs infidā terra timetur aquā.

Illi, quos audis hominum gaudere cruore,

Penè sub ejusdem † sideris igne jacent.

Nec procul à nobis locus est, ubi Taurica dirā

Cæde pharetrata spargitur ara deæ.

Hæc prius (ut memorat) non invidiosa nefandis,

Nec cupienda bonis, regna Thoantis erant.

Hic pro suppositā virgo Pelopeia cervā

Sacra deæ coluit qualiacunque suā.

Quò postquam, dubium est pius an sceleratus, Orestes

Exactus furis venerat ipse suis ;

Et comes exemplum veri Phocæus amoris :

Qui duo corporibus, mentibus unus erant :

Protinus evincti tristem ducuntur ad aram,

Quæ stabat geminas ante cruenta fores.

Nec tamen hunc sua mors, nec mors sua terruit illum:

Alter ab alterius funere mœstus erat.

Et jam constiterat stricto mucrone sacerdos ;

Cinxerat & Gralas barbara vitta comas,

Cùm vice sermonis fratrem cognovit, & illi

Pro nece complexus † Iphigeneia dedit.

Læta deæ signum crudelia sacra perosæ

Transtulit ex illis in meliora locis.

Hæc igitur reglo magni penè ultima mundi,

Quam fugère homines dilque, propinqua mihi est.

Atque meam terram propè sunt funebria sacra ;

Si modò Nasonis barbara terra sua est.

O utinam venti, quibus est ablatus Orestes,

Placato referant & mea vela Deo!

ELEGIA V.

Ad Amicum cujus nomen tacet, ne noceat.

Mihi dilectos inter sors prima sodales,

Unica fortunis ara reperta meis :

E 2

Cujus

Euxinus

Pontus

Axenus

dictus ab

antiquis.

† Frigoris

axe.

Diana sa-

cificaba-

tur huma-

nis hostiis.

Orestes &

Pylades par

amicorum.

† Iphige-

nia.

Cujus ab alloquulis anima hæc moribunda revixit,
 Ut vigil infusâ Pallade flamma solet:
 Qui veritus non es portus aperire fideles
 Fulmine percussæ confugiûmque rati:
 Cujus eram censu non me sensurus egentem,
 Si Cæsar patrias eripulisset opes:
 Temporis oblitum dum me trahit impetus hujus,
 Excidit (heu!) nomen quàm mihi penè tuum!
 Tu tamen agnoscis, tactusque cupidine laudis,
 Ille ego sum, cuperes dicere posse palàm.
 Certè ego, si fineres, titulum tibi reddere vellem,
 Et raram famæ conciliare fidem.

*Intempesti-
 vus honor
 qui obest.*

Ne noceam grato vereor tibi carmine, néve
 Intempestivus nominis obftet honor.
 Quod licet & tutum est, intra tua pectora gaude;
 Méque tui memorem, téque fuisse plum.
 Utque facis, remis ad opem luctare ferendam,
 Dum veniat placido mollior aura Deo:
 Et tutare caput nûlli servabile: si non
 Qui merfit Styglâ sublevet illud aquâ.
 Téque (quod est raram) præsta constanter ad omne
 Indecclinatæ munus amicitia:

*¶ Aki ha-
 bent his
 principium
 Elegia
 sexta.*

*† Lupi, un-
 de & fran-
 lupa Hor.
 dixit.*

*Tempus
 omnia mi-
 rigat.*

*Elephas in
 Indiâ fre-
 quens.*

Sic tua processus habeat fortuna perennes:
 Sic ope non egeas ipse, juvèsque tuos:
 Sic æquet tua nupta virum bonitate perenni,
 Incidat & vestro rara querela toro:
 Diligat & semper socius te sanguinali illo,
 Quo pius affectu Castora frater amat:
 Sic juvenis similisq; tibi sit natus, & illum
 Moribus agnoscat quilibet esse tuum:
 Sic socerum faciat tædâ te nata jugali:
 Nec tardè juveni det tibi nomen avi.

¶ Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri,
 Præbet & incurvo colla premenda iugo.
 Tempore paret equus lentis animosus habentis,
 Et placido duos accipit ore † lupos.
 Tempore Poenorum compescitur ira leonum;
 Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet.
 Quæque sui jussis obtemperat Inda magistrî
 Bellua, servitium tempore victa subit.

Temp

Tempus ut extentis tumeat facile uva racemis :
Vixque merum capiant grana, quod intus habent.

Tempus & in canas semen producit aristas,

Et ne sint tristi poma sapore facit.

Hoc dentem tenuat terram || renovantis aratri ;

Hoc rigidos filices, hoc adamanta terit :

|| Scintilla.

Hoc etiam sævas paulatim mitigat iras ;

Hoc minuit luctus, mœstaque corda levat.

Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas,

Præterquam curas attenuare mæas.

Ut patriâ careo, bis frugibus area trita est ;

Dissiluit nudo pressa bis uva pede.

Ovidius
biennium
exul.

Nec quæsitâ tamen spatia patientia longo est :

Mensque mali sensum nostra recentis habet.

Scilicet & veteres fugiunt juga sæpe iuveni :

Et domitus fræno sæpe repugnat equus,

Tristior est etiam præsens ærumna priore :

Ut sit enim sibi par, crevit & aucta morâ est.

Nec tam nota mihi, quàm sunt, mala nostra fuerunt :

Sed magis hoc, quo sunt cognitiора, gravant.

Mala cog-
nita magis
molesta.

Est quoque non minimum vires afferre recentes,

Nec præconsumptum temporis esse malis.

Fortior in fulvâ novus est luctator arenâ,

Quàm cui sunt tardâ brachia fessa morâ.

Integer est melior nitidus gladiator in armis,

Quàm cui tela suo sanguine tincta rubent.

Fert bene præcipientes navis modò facta procellas,

Quamlibet exiguo solvitur imbre vetus.

Nos quoque quæ ferimus, tulimus patientius antè

Quàm mala sunt longâ multiplicata die.

Credite, deficio ; nostroque à corpore (quantum

Auguror) accedunt tempora parva malis.

Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat :

Vix habeo tenuem, quæ tegit ossa, cutem.

Corpore sed mens est ægro magis ægra, malique

In circumspectu stat sine fine sui.

Urbis adest facies, absunt mea cura sodales ;

Et, quâ nulla mihi charior, uxor abest. (rum :

Vulgus adest Scythicum, † brachiatæque turba Geta- † Bracha-

Sic mala quæ video, non videoque nocent.

taque.

Mors solatio est calamitas. Una tamen spes est, quæ me solatur in istis,
Hæc fore morte meâ non diuturna mala.

ELEGIA VI.

Accusat Amicum, quod ab eo literas non acceperit.

† *Frigora.*

B Is me Sol adiit gelidæ post † tempora brumæ,
Bisq̃ suum tacto pisce peregit iter.

Tempore tam longo cur non tua dextera versus

Quamlibet in paucos officiosa fuit ?

Cur tua cessavit pietas, scribentibus illis,

Exiguus nobis cum quibus usus erat ?

Cur, quoties alicui chartæ sua vincula dempsi,

Illam speravi nomen habere tuum ?

Dii faciant, ut sæpe tuâ sit epistola dextrâ

Scripta, sed è multis reddita nulla mihi.

Quod precor, esse liquet : credam prius ora Medusæ

Gorgonis anguineis cincta fuisse comis :

Esse canes utero sub virginis, esse Chimæram,

A truce quæ flammis separat angue leam : (Etos,

† *Junctos.*

Quadrupedèsq; homines cum pectore pectora † vin-

Tergeminumque virum, tergeminumque canem :

Sphingæque & Harpyias, serpentiferosque Gigantes,

Gyges centimanus.

Centimanumque Gygem, semibovemque virum :

Hæc ego cuncta prius, quàm te, charissime, credam

Mutatum, & curam deposuisse mei.

Innumerî montes inter me tēquē vlæque

Fluminæque & campi, nec freta pauca jacent :

Mille potest causis, à te quæ litera sæpe

Missa sit, in nostras rara venire manus.

Mille tamen causas scribendo vince frequenter,

Excusem ne te semper amice mihi.

ELEGIA VII.

Queritur se jam senem exulare.

Senectus

J Am mea cygneas imitantur tempora plumas ;
Inficit & nigras alba senecta comas.

† *canities.*

Jam subeunt anni fragiles ; & inertior ætas ;

Jamque parùm firmo me mihi ferre grave est.

Nunc

Nunc erat, ut posito deberem sine laborum

Vivere, me nullo sollicitante metu :

Quæque meæ semper placuerunt otia menti

Carpere, & in studiis molliter esse meis :

Et parvam celebrare domum † patriosque penates, † *Vetereſ-*

Et quæ nunc domino rura paterna carent :

Inque sinu dominae, charisque || sodalibus, Inque

Securus patriâ consensuisse meâ.

Hæc mea sic quondam peragi speraverat ætas :

Hos ego sic annos ponere dignus eram.

Non ita diis visum est, qui me terræque marique

Actum Sarmaticis exposuere locis.

In cava ducuntur quassæ navalla puppes,

Ne temerè in medlis dissoluantur aquls.

Ne cadat, & multas palmas inhonestet adeptus,

Languidus in pratis gramina carpit equus.

Miles ut emeritis non est satis utilis armis,

Ponit ad antiquos quæ tulit arma lares :

Sic igitur tardâ vires † minuente senectâ,

Me quoque donari jam rude tempus erat.

Tempus erat nec me peregrinum ducere cœlum ;

Nec siccam Getico fonte levare sitim :

Sed modò quos habui, vacuos secedere in hortos :

Nunc hominum visu, rursus & urbe frui.

Sic animo quondam non divinate futura,

Optabam placidè vivere posse senex.

Fata repugnârunt ; quæ, cùm mihi tempora prima

Mollia præbuerint, posteriora gravant.

Jamque decem lustris omni sine labe peractis,

Parte premor vitæ deteriore meæ.

Nec procul à metis, quas penè tenere videbar,

Curriculo gravis est facta ruina meo.

Ergo illum demens in me scire coegi,

Mitius Immenſus quo nihil orbis habet.

Ipsaque delictis victa est clementia nostris,

Nec tamen errori vita negata meo est.

Vita procul patriâ peragenda sub axe || Boreo est,

Quà maris Euxini terra sinistra jacet.

Hæc mihi si Delphos, Dodonâque diceret ipsa,

Esse videretur vanus uterque locus,

que.

Rura pa-
terna Ovi-
dii.

|| Neposi-
bus.

Dissoluan-
tur, penta-
syllabum.

† Adimen-
te.

Rude do-
nari. Isa
& Hor. in-
itio Sarm.
ad Mæcen.

Naso quin-
quagenari-
us exul.

|| Boreo. sc.

*Adamante
alligare.*

NIL adeò valldum est, adamas licèt alliget illud,
Ut maneat rapido firmius igne Jovis.
NIL ità sublime est, supràque pericula tendit,
Non sit ut inferius suppositumque Deo.
Nam quanquam vitio pars est contracta malorum,
Plus tamen exitiù numinis ira dedit.
At vos admonetì nostris quoque casibus este,
Æquantem superos emeruisse virum.

ELEGIA VIII.

Admonet quendam, ne pergat ledere.

*Longa ma-
nus docto-
rum homi-
num.*

SI licet, & pateris, nomen facinùsque tacebo,
Et tua Lethæis acta dabuntur aquls.
Nostràque vincetur lachrymis clementia feris;
Fac modò te pateat poenituiffe tul.
Fac modò te damnes, cupiàsque eradere vitæ
Tempora (si possis) Tisiphonea tuæ.
Sin minùs, & flagrant odio tua pectora nostro,
Induit infelix arma coacta dolor.
Sim licèt extremum (sic ut sum) missus in orbem,
Nostra suas Isthinc porriget ira manus.
Omnia (si nescis) Cæsar mihi jura reliquit;
Et sola est patriâ pœna carere meâ.
Et patriam, modò sit sospes, speramus ab illo;
Sæpe Jovis telo quercus adusta vires.
Denique vindictæ si sit mihi nulla facultas,
Pierides vires & sua tela dabunt.
Ut Scythicis habitem longè submotus in oris,
Siccàque sint oculis proxima signa meis;
Nostra per immensas ibunt præconia gentes;
Quòdque querar, notum, quâ patet orbis, erit.
Ibit † ad occasum, quicquid dicetur, ab ortu;
Testis & Hesperia vocis Eous erit.
Trans ego tellurem, trans altas audiar undas;
Et gemitùs vox est magna futura mei.
Nec tua te fontem tantummodò secula nôrint,
Perpetuæ crimen posteritatis eris.
Jam feror in pugnas, & nondum cornua sumpsi;
Nec mihi sumendi causa sit ulla velim.

*Crimen
posteritatis.
Sum re-
pugnans.*

Circus

Circus adhuc cessat ; spargit tamen acer arenam
Taurus ; & infesto jam pede pulsat humum.

Hoc quoque quàm volui plus est : cane Musa receptus, *Recessus
vel recep-
tus antiquè
pro recep-
tul.*

Dum licet huic nomen dissimulare suum.

ELEGIA IX.

De seipso ad posteritatem.

Ille ego, qui fueram tenerorum lusor amorum,
Quem legis, ut nòris, accipe, posteritas.

Sulmo mihi patria est, gelidis uberrimus undis, *Ovidius*

Millia qui novies distat ab urbe decem : *Sulmonen-
sis.*

Editus hoc ego sum ; necnon (ut tempora nòris)

Cùm cecidit fato Consul uterque parl.

Siquid id est, usque à proavis vetus ordinis hæres, *Eques O-
vid.*

Non modò fortunæ munere factus eques.

Nec stirps primâ fui, genito sum fratre creatus, *Frater O-
vid.*

Qui tribus antè quater mensibus ortus erat ;

Lucifer amborum natalibus adfuit idem ;

Una celebrata est per duo liba dies.

Hæc est armigeræ festis de quinque Minervæ,

Quæ fieri pugna prima cruenta solet.

Protinus excolimur teneri, curaque parentis,

Imus ad insignes urbis ab arte viros.

Frater ad eloquium viridi tendebat ab ævo ;

Fortia verbosi natus ad arma fori.

At mihi jam puero coelestia sacra placebant ; *Ovidius*

Inque suum furtim Musâ trahebat opus. *natus ad
carmina.*

Sæpe pater dixit, Studium quid inutile tentas ?

Mæonides nullas ipse reliquit opes.

Motus eram dictis ; totòque Helicone relicto,

Scribere conabar verba soluta modis.

Sponte suâ carmen numeros veniebat ad aptos,

Et quod tentabam scribere, versus erat.

Interea tacito passu labentibus annis,

Liberior fratri sumpta mihiq̃ue toga est.

Induiturque humeris cum lato purpura clavo ; *Laticlavus.*

Et studium nobis, quod fuit antè, manet.

Jamque decem vitæ frater geminaverat annos,

Cùm perit, & coepi parte cingere mei.

Cepimus

- Triumvir*
Ovidium. Cepimus & tenere primos ætatis honores,
Dæque viris quondam pars tribus una fuit.
Curia restabat, clavi mensura coacta est;
Majus erat nostris viribus illud onus.
Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
Sollicitæque fugax ambitionis eram.
Et petere Aoniæ suadebant tuta sorores
Otiæ, judicio semper amata meo.
Temporis illius colui fovique poetas;
Quotque aderant vates rebar adesse deos.
Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo,
Quæque nocet serpens, quæ juvat herba, Macer.
Macer.
Propertium. Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes,
Jure sodalicii qui mihi junctus erat.
Battus. Ponticus Heroo, Battus quoque clarus Iambo,
Dulcè convictus membra fuere mei.
Horatius
numerorum. Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
Dum ferit Ausonia carmina culta lyra.
Tibullus. Virgillum vidi tantum: nec avara Tibullo
Tempus amicitiae fata dedere meæ.
Gallus. Successor fuit hic tibi, Galle; Propertius illi:
Quartus ab his serie temporis ipse fui.
Utque ego majores, sic me coluere minores:
Notæque non tardè facta Thalia mea est.
Carmina cum primum populo juvenillia legi,
Barba resecta mihi bisve semelve fuit:
Moverat ingenium totam cantata per urbem,
Nomine non vero dicta Corinna mihi.
Corinna
Ovidii. Multa quidem scripsi: sed, quæ vitiosa putavi,
Emendaturis ignibus ipse dedi. (mavi
† *Placituræ.* Tum quoque cum fugerem, quædam † nocitura cre-
Iratus studiis, carminibusque meis.
Amator
Ovidius. Molle, Cupidineis nec inexpugnabile tellis,
Cor mihi, quodque levis causa moveret, erat.
|| *Hoc.* Cum tamen || hic essem minimoque accenderer igne,
Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
Tres uxores
Ovidii. Penè mihi puero nec digna, nec utilis uxor
Est data: quæ tempus per breve nupta fuit.
Illi successit, quamvis sine crimine conjux,
Non tamen in nostro firma futura toro.

Ultima quæ mecum seros permanſit in annos,
 Suſtinuit conjux exilis eſſe viri.
 Filia me mea bis primâ ſecunda juvenâ,
 Sed non ex uno conjuge, fecit avum.
 Et jam complerat genitor ſua fata; novémque
 Addiderat luſtris altera luſtra novem.
 Non aliter flevi, quàm me ſecturus ademptum
 Ille fuit, matri proxima buſta tuli.
 Felices ambo, tempeſtivèque ſepulti;
 Ante diem poenæ quod periere meæ.
 Me quoque felicem, quod non, viventibus illis,
 Sum miſer; & de me quod dolere nihil.
 Si tamen extinctis aliquid niſi nomina reſtant,
 Et gracilis ſtructos effugit umbra rogos:
 Fama, parentales, ſi vos mea contigit, umbræ,
 Et ſunt in Stygio crimina noſtra foro:
 Scite precor cauſam (nec vos mihi fallere fas eſt)
 Errorem juſſæ, non ſcelus, eſſe fugæ.
 Manibus hoc ſatis eſt; ad vos ſtudioſa revertor
 Pectora, quæ vitæ quæritis acta meæ.
 Jam mihi canitiles, pulſis melioribus annis,
 Venerat, antiquas miſcueratque comas:
 Poſtque meos ortus Piſcæa vinctus olivâ,
 Abſtulerat decies præmia victor eques:
 Cùm maris Euxini poſitos ad læva Tomitas
 Quærere me læſi Principis ira jubet.
 Cauſa meæ cunctis niſiùm quoque nota rumæ,
 Indicio non eſt teſtificanda meo. (centes?
 Quid referam comitumque nefas, famuloſque no-
 Ipſeque multa tuli non leviora fugâ.
 Indignata malis mens eſt ſuccumbere; ſequè
 Præſtitit invictam viribus uſa ſuis.
 Oblitusque mei, ductæque per otia vitæ,
 Inſolitâ cepi temporis arma manu.
 Totque tuli terrâ poenas pelagôque, quot inter
 Occultum ſtellæ conſpiciumque polum.
 Taſta mihi tandem longis erroribus acto
 Juncta pharetratis Sarmatis ora Getis.
 Hic ego ſinitimis quamvis circumſonor armis,
 Triftia quo poſſum carmine fata levo:

*Pater Ovi-
dii mortu-
us.*

*Canities
Ovidii.*

Quod

*Decipere
dies.*

*Fama ab
exequiis
res divina.
† Quia,*

Quod quamvis nemo est, cujus referatur ad aures;
Sic tamen absumo deciploque diem.
Ergo quod vivo, durisque laboribus obsto,
Nec me sollicitæ tædia lucis habent,
Gratia Musa tibi: nam tu solatia præbes;
Tu curæ requies, tu medicina venis;
Tu dux & comes es, tu nos abducis ab Istro;
In medióque mihi das Hellicone locum:
Tu mihi (quod rarum est) vivo sublime dedisti
Nomen, ab exequiis quod dare fama solet.
Nec † qui detractat præsentia livor, iniquo
Ullum de nostris dente momordit opus.
Nam tulerint magnos cum secula nostra poetas,
Non fuit ingenio fama maligna meo:
Cumq; ego præponam multos mihi, non minor illis
Dicor: & in toto plurimus orbe legor.
Siquid habent igitur vatum præfagia veri;
Protinus ut moriar, non ero, terra, tuus.
Sive favore tui, sive hanc ego carmine famam:
Jure tibi grates, candide lector, ago.

PUB. OVID. NASONIS
De Tristibus Lib. V.

ELEGIA I.

Ad Amicum, ut & hunc Librum accipiat.

*FleBILE
carmen.*

Hunc quoq; de Getico, nostri studiose, libellum
Littore, præmissis quatuor adde meis.
Hic quoque talis erit, qualis fortuna poetæ;
Invenies toto carmine dulce nihil.
Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen,
Materiæ scripto conveniente suæ.
Integer & latus læta & juvenila lusi;
Illa tamen nunc me composuisse piget.

Ue

Ut cecidi, perago subiti præconia casus;

Sûmque argumenti conditor ipse mei.

Utque jaceris ripâ deflere caystrius ales

Dicitur ore suam deficiente necem:

Sic ego Sarmaticas longè projectus in || oras,

Efficio tacitum ne mihi funus eat.

Delicias siquis lascivâque carmina quærit,

Præmoneo nunquam scripta quod ista legat.

Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris,

Et plures, quorum nomina magna vigent.

Atque utinam numero nos non essemus in † illo:

Hei mihi! cur unquam Musa jocata mea est?

Sed dedimus poenas; Scythicique in finibus Istri

Ille pharetrati lusor amoris || abest.

Quod superest, socios ad publica carmina flexi,

Et memores jussi nominis esse mei.

Si tamen ex vobis aliquis tam multa requirer,

Unde dolenda canam, multa dolenda tuli:

Non hæc ingenio, non hæc componimus arte:

Materia est propriis ingeniosa malis.

Et quota fortunæ pars est in carmine nostræ:

Felix, qui patitur quæ numerare potest.

Quot frutices sylvæ, quot flavus Tiberis arenas,

Mollia quot Martis gramina campus habet:

Tot mala pertulimus, quorum medicina quiesque,

Nulla nisi in studio est, Pleridumque morâ.

Quis tibi, Naso, modus lacrymosi carminis? inquis, *levamen.*

Idem, fortunæ qui modus, hujus erit.

Quod querar, illa mihi pleno de fonte ministrat:

Nec mea sunt, fati verba sed ista mei.

At mihi si charâ patriam cum conjuge reddas:

Sint vultus hilares, simque quod antè fui.

Lenior † invicti si sit mihi Cæsaris ira;

Carmina lætitiæ jam tibi plena dabo.

Nec tamen ut lusit, rursus mea littera ludet:

Sit semel illa joco luxuriata meo.

Quod probet ipse, canam; poenæ modò parte levatâ

Barbariam, rigidos effugiâmque Getas.

Interea nostri quid agant, nisi triste, libelli?

Tibia funeribus convenit ista meis.

† *Armor.*

Gallus.

Propertius.

† *Ista.*

† *Aleß.*

Malorum

levamen.

† *Et victa.*

At

At poteras, inquis, melius mala ferre silendo;
Et tacitus casus dissimulare tuos.

Exigis ut nulli gemitus tormenta sequantur;
Acceptoque gravi vulnere flere vetas.

*Phalaris
Perillum
necuit.*

Ipse Perilleo Phalaris permisit in ære
Edere mugitus, & bovis ore queri.
Cum Priami lachrymis offensus non sit Achilles,
Tu fletus inhibes, durior hoste, meos?

*Verba le-
vatur dolor.*

Cum faceret Nioben orbam Latonia proles,
Non tamen & siccas jussit habere genas.
Est aliquid, fatale malum per verba levare;
Hoc querulam Progaen, Halcyonemque facit.
Hoc erat in gelido quare Præantius antro
Voce fatigaret Lemnia sava suâ.

*† Atque
exastuat.
Mala taci-
ta acrius
dolens.*

STRANGULAT inclusus dolor, † atque cor æstuat
Cogitur & vires multiplicare suas. (Intus,
Da veniam potius, vel totos rolle libellos,
Si mihi quod prodest, hoc tibi, lector, obest:
Sed nec obesse potest ulli; nec scripta fuerunt
Nostra nisi auctori perniciofa suo.

At mala sunt, fateor: quis te mala sumere cogit?
Aut quis deceptum ponere sumpta vetat?
Ipse nec hoc mando: sed ut huc deducta legantur;
Non sunt illa suo barbariora loco.

*¶ Sauroma-
ta.
Fama sti-
mulus in-
genii.*

Nec me Roma suis debet conferre poetis;
Inter ¶ Sarmaticos ingeniosus eram.
Denique nulla mihi captatur gloria, quæque
Ingenio stimulos subdere fama solet.
Nolumus assiduis animuna tabescere curis:
Quæ tamen erumpunt, quoque vetantur eunt.
Cur scribam docui: cur mittam queritis istos.
Vobiscum cuplo quolibet esse modo.

E L E G I A II.

Ad uxorem, ne timeas rogare Casarem.

*Impatiens
laborum
Ovidius.*

E Cquid, ut è Ponto nova venit epistola, palles?
Et tibi sollicita solvitur illa manu?
Pone metum: valeo, corpusque quod antè laborum
Impatiens nobis, invalidumque fuit,

Suffi-

Sufficit, atque ipso vexatum induruit usu:

† En ! magis infirmo non vacat esse mihi.

† An.

Mens tamen ægra jacet; nec tempore robora sumpt-

Affectusque animi qui fuit antè, manet. (sit,

Quæque morâ spatioque suo coltura putavi

Vulnera, non aliter quàm modò facta dolent:

SCILICET exiguis prodest annosa vetustas;

Grandibus accedunt tempora damna malis.

Penè decem totis aluit Præantius annis

Pestiferum tumido || virus ab angue datum.

Telephus æternâ consumptus tæbe perisset;

Si non, quæ nocuit, dextra tulisset opem.

Et mea, si facinus nullum commisimus, opto,

Vulnera qui fecit, facta levare velit:

Contentusque mei jam tandem parte doloris,

Exiguum pleno de mare demat aquæ.

Detrahat ut multum, multum restabit acerbi;

Parsque meæ poenæ totulus instar erit.

Littora quot conchas, quot amœna rosaria flores,

Quotque soporiferum grana papaver habet:

Sylva feras quot alit, quot piscibus unda natatur,

Quot tenerum pennis æra pulsat avis:

Tot premor adversis: quæ si comprehendere coner,

Icarix numerum dicere coner aquæ.

Utque viæ casus, ut amara pericula Ponti,

Ut taceam stricte in mea fata manus:

Barbara me tellus orbisque novissima magni

Sustinet, & sævo cinctus ab hoste locus:

Hinc ego trajicerer (nec enim mea culpa cruenta est)

Effet, quæ debet, si tibi cura mei.

Ille Deus, bene quo Romana potentia nixa est,

Sæpe suo victor lenis in hoste fuit.

Quid dubitas? & tuta times? accede, rogæque,

Cæsare nil ingens mitius orbis habet. (quunt,

Me miserum! quid agam? Si proxima quæque relin-

Subtrahis & fracto tu quoque colla iugo;

Quò ferar? unde petam? † lapsis solatia rebus?

† Lass.

Anchora jam nostram non tenet ulla ratem.

Vlderit ipse; sacram, quamvis invisus, ad aram

Confugiam: nullas submover æra manus.

Arct. tan- gere.

Ad Casarem, ut sibi jam parcat.

Alloquar en absens absentia numina supplex ;
 Si fas est homini cum Jove posse loqui.
 Arbiter imperii, quo certum est sospite cunctos
 Ausoniae curam gentis habere deos :
 O decus, o patriæ per te florentis imago,
 O vir non ipso, quem regis, orbe minor :
 Sic habites terram ! sic te desideret æther !
 Sic ad pacta tibi sydera tardus eas !
 Parce, precor ; minimamque tuo de fulmine partem
 Deme : satis poenæ, quod superabit erit.
 Ira quidem moderata tua est, vitamque dedisti ;
 Nec mihi jus civis, nec mihi nomen abest.
 Nec mihi concessa est aliis fortuna ; nec exul
 Edicti verbis nominor ipse tui.
 Omniaque hæc timui, † quoniam meruisse videbar ;
 † *Quia me.* Sed tua peccato lenior ira meo est.
 Arva relegatum jussisti visere Ponti,
 Et Scythicum profugâ scindere puppe fretum.
 Jussus ad Euxini deformia littora vent
 Æquoris ; hæc gelido terra sub axe jacet.
 Nec me tam cruciat nunquam sine frigore coelum,
 Glebæque canenti semper onusta gelu,
 Nesciæque est vocis, quod barbara lingua Latina,
 † *Graiaque* † Græcæque quod Getico mista loquela sono est ;
 † *Geticus* Quam quod finitimo cinctus premer undiq; Marte,
 † *sermo.* Vixque brevis tutum murus ab hoste facit.
 Pax tamen interdum est, pacis fiducia nunquam ;
 Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locus.
 Minc ego dum muter, dum me Zanelea Charybdis
 Devoret, atque suis ad Styga mittat aquls ;
 Vel rapida flammis urar patienter in Ætnæ,
 Vel freta Leucadii mittar in alta dei.
 Quod petimus poena est : nec enim miser esse recuso ;
 Sed precor, ut possim tutius esse miser.

ELEGIA IV.

Ad Bacchum, ut Casarem roget.

*Bacchum
 poeta cele-
 brant.*

Illa dies hæc est, quæ te celebrare poetæ,
 (Si modo non fallunt tempora) Bacche, solent :
 Festaque

Festaque odoratis innectunt tempora fertis :

Et dicunt laudes ad tua vina tuas.

Inter quos (memini) dum me mea fata sinebant,

Non invisa tibi pars ego † magna fui :

† Sæpe.

Quem nunc suppositum stellis Erymanthidos ursæ

Juncta tenet crudis Sarmatis ora Getis.

Quique prius mollem vacuamque laboribus egi

In studiis vitam, Pieridumque choro ;

Nunc præcul à patriâ, Geticis circumsonor armis,

Multa prius pelago, multaque passus humo.

Sive mihi casus, sive hoc dedit ira deorum,

Nubila nascenti seu mihi Parca fuit :

Tu tamen è sacris hederæ cultoribus unum

Numine debueras sustinuisse tuo.

An dominæ fati quicquid cecinere sorores,

Omne sub arbitrio desinit esse Dei ?

Ipse quoque æthereas meritis inVectus es arces,

Quò non exiguo facta labore via est.

Nec patria est habitata tibi, sed ad usque nivosum

Strymona venisti, Marticolamque Geten.

Perfidæque & lato spatiantem flumine Gangem,

Et quascunque bibit decolor Indus aquas.

Scilicet hanc legem, nentes fatalia Parcæ

Stamina bis genito, bis cecinere tibi.

Bacchus

Me quoque, si fas est exemplis ire deorum,

bigenitus.

Ferrea fors vitæ, difficilisque premit.

Illo non levis cecidi, quem magna locutum

Reppulit à Thebis Jupiter igne suo.

Uc tamen audisti percussum fulmine vatem,

Admonitu || nostro condoluisse potes.

|| Maris.

Et potes, aspiciens circum tua sacra poetas,

Nescio quis nostri dicere cultor abest.

Fer, bone Liber, opem : sic † altera degravet ulmum † Altam.

Vitis : & incluso plena & uva mero.

Sic tibi cum Bacchis Satyrorum || grata juvenus

|| Gnava.

Adsit, & attonito non tacere sono.

Ossa bipenniferi sic sint malè pressa Lycurgi ;

Impia nec poenâ Pentheos umbra vacet :

Sic micet æternum, vicinæque sidera vincat

Conjugis in cælo clara corona tua.

Ariadne.

*Deorum
inter se
commencia.*

Huc ades, & casus releves, pulcherrime, nostros,
Unum de numero me memor esse tuo.

Sunt diis inter se commercia : flectere tenta
Cæsareum numen numine, Bacche, tuo.
Vos quoque consortes studii, pla turba, poetæ,
Hæc eadem sumpto quisque rogare mero.
Atque aliquis vestrum, Nasonis nomine dicto,
Deponat lachrymis pocula mista suis,
Admonitûsque mel, cum circumspexerit omnes,
Dicat, ubi est nostri pars modò Naso chori ?
Idque ita ; si vestrum merui candore favorem ;
Nullaque iudicio litera læsa meo est.
Si veterum dignè veneror cum scripta vltorum,
Proxima non illis esse minora reor.

*Dexter
Apollo.*

Sic igitur dextro faciat Apolline carmen !
Quod licet, inter vos nomen habete meum.

ELEGIA V.

Loquitur epistola Auctoris incommoda.

Littore ab Euxino Nasonis epistola veni,
Lassaque facta mari, lassaque facta viâ :
Qui mihi flens dixit, Tu, cui licet, aspice Romam ;
Heu ! Quantò melior fors tua sorte meâ est !
Flens quoque me scripsit : nec quâ signabor ad os est
Antè, sed ad madidas gemma relata genas.
Tristitiæ causam si quis cognoscere querit,
OSTENDI solem postulat esse sibi :

Nec frondem in sylvis, nec aperto gramina campo
Mollia, nec pleno flumine cernit aquas.

Philoctetes.

Quid Priamus doleat mirabitur Hectore rapto ;
Quidve Philoctetes ictus ab angue gemat.
Dii facerent utinam, malit status esset in illo,
Ut non tristitiæ causa dolenda foret !

Fert tamen, ut debet, casus patienter amarus ;
More nec indomiti fœna recusat equi :
Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram
Conscius in culpâ non scelus esse suâ.

*Civis Ro-
manus.*

Sæpe refert sit quanta Dei clementia, cuius
Se quoque in exemplis annumerare solet :
Nam quòd opes teneat patrias, quòd nomina civis,
Denique quòd vivat, minus habere Dei.

Te

Te tamen (ô siquid credis mihi) charius ille
 Omnibus in toto pectore semper habet.
 Téque Menoetladem, te qui comitatus Orestem;
 Te vocat Ægiden, Euryalumque suum;
 Nec patriam magis ille suam desiderat, & quæ
 Plurima cum patriâ sentit abesse sibi:
 Quàm vultus oculosque tuos, ô dulcior illo
 Melle quod in ceris Attica ponit apīs.
 Sæpe etiam moerens tempus reminiscitur illud;
 Quod non præventum morte fuisse dolet.
 Cùmque alii fugerent subita contagia cladis;
 Nec vellent lætæ limen adire domus:
 Te sibi cum paucis meminit mansisse fidelem;
 Si paucos aliquis trêsvē duosve vocat.
 Quamvis attonitus, sensit tamen omnia; nec te
 Se minùs adversis indoluisset suls.
 Verba solet, vultumque tuum, gemitusque referre;
 Et te flente suos demaduisse sinus:
 Quam sibi præstiteris, quâ consolatus amicum
 Sis ope, solandus cùm simul ipse fores.
 Pro quibus affirmat fore se memorémque piùmque;
 Sive diem videat, sive tegatur humo.
 Per caput ipse suum solitus jurare, tuumque,
 Quod scio non illi vilius esse suo:
 Plena tot & tantis referretur gratia factis:
 Nec sinet ille tuos licet arare boves.
 Fac modò constanter profugum tueare; quod ille,
 Qui bene te novit, non rogat, ipse rogo.

ELEGIA VI.

Célébrat natalem uxoris.

A Nnuus assuetum domine natalis honorem
 Exigit: Ite manus ad pia sacra mex.
 Sic quondam festum Laertius egerat heros
 Forsan in extremo conjugalī orbe diem.
 Lingua favens adsit nostrorum oblita malorum;
 Quæ puto dedidicit jam bona verba loqui:
 Quæque semel toto vestis mihi sumitur anno,
 Sumatur fatis † decolor alba meis:
 Aræque gramineo viridis de cespite fiat;
 Et velet tepidos nexa corona focos.

*Per caput
 alicujus
 jurare.*

*Favens
 lingua.*

*† Discolor:
 Ara gra-
 minea.*

Da mihi thura, puer, pingues facientia flammæ ;
 Quodque pio fufum ftridat in igne merum.
 Optime natalis (quamvis procul absumus) opto
 Candidus vix venias, diffimilisque meo.
 Si quod & instabat dominæ miserabile vulnus,
 Sit perfuncta mels tempus in omne malis.
 Quæque gravi nuper plusquam quassata procellâ est,
 Quod superest tutum per mare navis eat.

Filia Ovi- Illa domo, natæque suâ, patriæque fruatur ;
dii. Erepta hæc uni sit satis esse mihi.

Quatenus & non est in charo conjuge felix,
 Pars vitæ tristi cætera nube vacet.
 Vivat amæque virum, quoniam sic cogitur absens ;
 Consumatque annos sed diuturna suos.

Contagia
fati.

Adjicerem & nostros : sed ne contagia fati
 Corrumpan timeo, quos agit ipsa, mei.
 Nil homini certum est : fieri quis posse putaret,
 Ut facerem in mediis hæc ego sacra Getis ?
 Aspice, ut aura tumens fumos & thure coortos
 In partes Italas, & loca dextra ferat.
 Sensus inest igitur nebullis, quas exigit ignis ;
 Consilium fugiunt cætera penè meum.

Consilia
sacra Ro-
mula

Consilio commune sacrum cum fiat in arâ
 Fratribus alternâ qui periere manu :
 Ipsa sibi discors, tanquam mandetur ab illis,
 Scinditur in partes atra favilla duas.
 Hoc (memini) quondam fieri non posse loquebar,
 Et me Battlades iudice falsus erat.

† *Alto.*

Omnia nunc credo, cum tu non stultus ab † arcto
 Terga vapor dederis, Ausoniæque petas.
 Hæc igitur lux est, quæ si non orta fuisset,
 Nulla fuit misero festa videnda mihi.

Edidit hæc mores illis heroibus æquos,
 Quis erat Eurition, Icarusque pater ;
 Nata pudicitia est secum, probitasque fidesque ;
 At non sunt ista gaudia nata || die :

|| *File.*

Sed labor, & curæ, fortunæque moribus impar,
 Justæque de viduo penè querela toro.
 Scilicet adversis probitas exercita rebus
 Tristi materiam tempore laudis habet.

Si nihil infesti durus vidisset Ulysses,
 Penelope felix, sed sine laude foret.
 Victor Echionias si vir penetrasset in arces,
 Forsitan Evadnen vix sua nōset humus.
 Cum Pelia genitæ tot sint, cur nobilis una est?
 Nempe fuit misero nupta quod una viro.
 Effice, ut Iliacas tangat prior alter arenas;
 Laodamela nihil, cur referatur, erit.
 Et tua, quod malles, pietas ignota † fuisse,
 Implere ventī si mea vela sul.
 Dii tamen & Cæsar diis accessure, sed olim,
 Equarint Pylīos cū tua fata diēs:
 Non mihi, qui poenam fateor meruisse, sed illi
 Parcite, quæ nullo digna dolore dolet.

*Lam non
 nisi incom-
 modis para-
 tur.*

† *Maneret.*

ELEGIA VII.

Rogat Amicum quendam ne discedat ab officio.

Tu quoque nostrarum quondam fiducia rerum,
 Qui mihi confugium, qui mihi portus eras;
 Tu quoque suscepti curam dimittis amici?

Officiūque pium tam citō ponis onus?
 Sarcina sum, fateor; quam si tu tempore || duro. || *Nostro.*

Depositurus eras, non subeunda fuit.
 Fluctibus in mediis navem, Palinure, relinquis? *Palinurus.*

Ne fuge, neve tuā sit minor arte fides.

Numquid Achilleos inter fera prælia fidi

Deseruit levitas Automedontis equos?

Quem semel accepit, nunquam Podalirius ægro *Podalirius.*
 Promissam medicæ non tulit artis opem.

TURPIUS ejicitur, quā non admittitur hospes; *Turpius est
 abjicere*

Quæ patuit, dextræ firma sit ara meæ.
 Nil nisi me solum primò tutatus es; at nunc *quod subie-*

Me pariter serva, judiciūque tuum. *ris, quā*
 Si modo non aliquæ est in me nova culpa, tuāque *nunquam*

Mutarunt subito crimina nostra fidem. *subiisse.*
 Spiritus hic, Scythicā quem non bene ducimus aurā

(Quod cupio) membrīs ceat antè meis:
 Quā tuā † delicto stringantur pectora nostro; † *Dilecto.*

Et videar meritō vilior esse tibi.
 Non adeo || toti fatis urgemur iniquis, || *Torīs.*
 Ut mea sit longis mens quoque mota malis.

Finge tamen motam : quoties Agamemnone natum
 Dixisse in Pyladen verba proterva putas ?
 Ne procul à vero est, quòd vel pulsârit amicum ;
 Mansit in officiis non minùs ille suis.
 Hoc est cum miseris solum commune beatis,
 Ambobus tribul quòd solet obsequium ;
 Ceditur & cæcis, & quos prætexta verendos,
 Virgâque cum verbis imperiosa facit.
 Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes ;
 Non habet in nobis ullius irâ locum.
 Elige nostrorum minimum de parte laborum ;
 Isto, quo quereris, grandius illud erit.
 Quàm multâ madidâ celantur arundine fossæ ;
 Florida quàm multas Hybla tueretur apes ;
 Quàm multâ gracili terrena sub horrea ferre
 Limite formicæ grana reperta solent :
 Tam me circumstat densorum turba malorum ;
 Crede mihi, vero est nostra querela minor.
 His qui contentus non est, in litus arenas,
 In segetem spicas, in mare fundat aquas.
 Intempestivos igitur compesce furores ;
 Vela neque in medio desere nostra mari.

ELEGIA VIII.

Narrat miseriam suam, & mores & habitum Getarum.

Quam legis, à Scythiâ tibi venit epistola terrâ,
 Latus ubi æquoreis jungitur Ister aquis.
 Si tibi contingit cum dulci vita salute,
 Candida fortunæ pars manet una meæ.
 Scilicet, ut semper, quid agam, charissime, quæris,
 Quamvis hoc vel me scire tacente potes.
 SUM miser ; hæc brevis est nostrorum summa ma-
 Qulsquis & offenso Cæsare vivit, erit. (lorum :
 Turba Tomitanæ quæ sit regionis, & inter
 Quos habitem mores, discere cura tibi est.
 Mistâ sit hæc quamvis Inter Græcôsque Getâsque,
 A malè pacatis plus trahit ora Getis.
 Sarmaticæ major, Geticæque frequentia gentis,
 Per medias in aquis itque reditque vias :
 In quibus est nemo, qui non coryton, & arcum,
 Telâque vipereo lurida felle gerat.

*Ira in cala-
 mitosis non
 habet lo-
 cum.*

LIBER V.

Vox fera, trux vultus, verissima mortis Imago;
 Non coma, non ullâ barba resecta manu.
 Dexterâ non segnis † stricto dare vulnera cultro,
 Quem vinctum lateri barbarus omnis habet.
 Vivit in his || igitur tenerorum lusor amorum:
 Hos videt, hos vates audit, amice, mus.
 Atque utinam vivat, & non moriatur in illis;
 Absit ab invisis & tamen umbra locis.
 Carmina quod † vestro saltari nostra theatro,
 Versibus & plaudî scribis, amice, meis:
 Nil equidem feci, tu scis hoc ipse, theatris:
 Musa nec in plausus ambitiosa mea est.
 Non tamen ingratum est quodcunque oblivia nostri
 Impedit, & profugi nomen in urbe refert.
 Quamvis interdum, quæ me læsisse recordor,
 Carmina devoveo, Pieridâsque meas:
 Cum bene devovi, nequeo tamen esse sine illis,
 Vulneribusque meis tela cruenta sequor.
 Quæque modò Euboicis lacerata est fluctibus, audet
 Græa Caphereâ currere puppis aquâ.
 Non tamen ut lauder, vigilo; curâque futuri
 Nominis, utiliùs quòd latuisset, ago.
 Detineo studiis animum, fallôque labores;
 Experior curis & dare verba meis.
 Quid potius faciam desertis solus in oris?
 Quâmvè malis aliam quærere coner opem?
 Sive locum specto; locus est inamabilis, & quo
 Esse nihil toto tristius orbe potest:
 Sive hominès; vix sunt homines hoc nomine digni;
 Quâmvè lupi, sævæ plus feritatis habent,
 Non metuunt leges, sed cedit viribus æquum;
 Vincitæque pugnaci jura sub ense jacent.
 Pellibus & laxis arcent mala frigora brachis;
 Oræque sunt longis horrida testa comis.
 In paucis extant Græcæ vestigia linguae:
 Hæc quoque jam Getico barbara facta sonò est.
 Uaus in hoc || nemo est populo, qui fortè Latine
 Quælibet è medio reddere verba queat.
 Ipse ego Romanus vates (ignoscite, Musæ)
 Sarmatice cogor plurima more loqui.

† Fixo.

|| Heu non
vestrorum
oblitus.

† Pleno.

Curis dare
verba.

Scythæ ne
homines
quidem.

|| Non.

Et pudet, & fateor ; jam desuetudine longâ
Vix subeunt ipsi verba Latina mihi.

Nec dubito quin sint & in hoc non pauca libello
Barbara ; non hominis culpa, sed ista loci est.

Ne tamen Ausoniæ perdam commercia linguæ,
Et fiat patrio vox mea muta sono :

Ipsè loquar mecum, desuetâque verba retracto,
Et studii repeto signa sinistra mei.

Sic animum tempûsque traho, mēque ipse reduco,
A contemplatu semoveoq̃ue mali.

Carminibus quæro miserarum obliuia rerum ;
Præmia si studio consequar ipse, sat est.

*Præmium
studiorum.*

E L E G I A IX.

Invehitur in quendam, quod se lacerasset.

Non adeò cecidi quamvis abjectus, ut infra
Te quoq̃ ; sim, inferius quo nihil esse potest.

Quæ tibi res animos in me facit, improbe ? cūrve
Casibus insultas, quos potes ipse pati ?

Nec mala te reddunt mitem placidūque jacenti
Nostra, quibus possunt illacrymare feræ ?

*Feræ illa-
crymant
malis.*

Nec metuis dubio fortunæ stantis in orbe
Numen, & exosæ verba superba deæ ?

Exiget at dignas ultrix Rhamnusia poenas,
Imposito calcas quod mea fata pede.

Vidi ego naufragiūque viros & in æquore mergi,
Et nunquam dixi, Justior unda fuit.

Villæ qui quondam miseris alimenta negârat,
Nunc mendicato pascitur ille cibo.

*Fortunæ
volubilitas.*

Passibus ambiguis FORTUNA volubilis errat ;
Et manet in nullo certâ tenâxque loco.

Sed modò læta manet, vultus modò sumit acerbos ;
Et tantum constans in levitate suâ est.

Nos quoque floruimus : sed flos fuit ille caducus ;
Flammâque de stipulâ nostra, brevîsque fuit.

Neve tamen totâ capias fera gaudia mente ;
Non est placandi spes mea nulla dei :

Vel quia peccavi citra scelus ; utque pudore
Non caret, invidiâ sic mea culpa caret :

Vel quia nil ingens, ad finem solis ab ortu,
Illo, cui paret, mitius orbis habet.

Scilicet

Scilicet ut per vim non est superabilis ulli,
 Molle cor ad timiditas sic habet ille preces.
 Exemploque deum, quibus accessurus & ipse est,
 Cum poenae venia plura roganda petam.
 Si numeres anno soles & nubila toto,
 Invenies nitidum saepius || ille diem.
 Ergo ne alium nostram latere ruinam;
 Restitui quondam me quoque posse puta.
 Posse puta fieri, lenito Principe, vultus
 Ut videas media tristis in urbe meos;
 Utque ego te videam causam graviore fugatum:
 Haec sunt à primis proxima vota meis.

*Dies sereni
 plures quam
 nebulosi.
 || Esse.*

ELEGIA X.

*Cur Amici cujusdam nomen non ponat in
 carminibus suis.*

O. Tua si sineres in nostris nomina poni
 Carminibus, positus quam mihi saepe fores!
 Te canerem solum meriti memor, inque libellis
 Crevisset sine te pagina nulla meis.
 Quid tibi deberem, totam sciretur in urbe;
 Exul in amissa si tamen urbe legor:
 Te praesens mitem nosset, te serior aetas;
 Scripta vetustatem si modò nostra ferunt.
 Nec tibi cessaret doctus benedicere lector:
 Hic te servato vate maneret honor.
 Caesaris est primum munus, quod ducimus auras;
 Gratia post magnos est tibi habenda deos.
 Ille dedit vitam: tu, quam dedit ipse, tueris;
 Et facis accepto munere posse frui.
 Cumque perhorreret casus pars maxima nostros,
 Pars etiam credi pertimuisse velit:
 Naufragiumque meum tumulo spectaret ab alto;
 Nec dederit nanti per freta saeva manum:
 Seminecem Stygiam revocasti solus ab unda; (est)
 Hoc quoque, quod memores possumus esse, tutum
 Dil tibi se tribuant cum Caesare semper amicos!
 Non potuit votum plenius esse meum.
 Haec meus argutis, si tu paterere, libellis
 Poneret in multa luce videnda labor.

*Dare vitam
 & tueri.*

Nunc

Nunc quoq; jam, quamvis est iussa quiescere, quin te
Nominet invitum, vix mea Musa tenet :

Utque canem pavidae nactum vestigia cervæ,

† *Luſtan-
tem.*

† Latrantem frustra, copula dura tenet :

Utque fores nondum reſerati carceris acer

Nunc pede, nunc ipſâ fronte laceſſit equus :

Sic mea lege datâ vincâ atque incluſa Thalia

Per titulum vetiti nominis ire cupit.

*Officio læ-
dere.*

Ne tamen officio memoris lædaris amici,

Parebo juffis (parce timere) tuiſ.

At non parerem, ſi non meminiffe putares ;

Hoc, quod non prohibet vox tua, gratus ero.

|| *Solare.*

Dúmque (quod ô breve ſit!) lumen || vitale videbo,

Serviet officio ſpiritus iſte tuo.

ELEGIA XI.

*Exilium
triennale.*

Queritur ſe jam triennium exulare in Ponto.

UT ſumus in Ponto, ter frigore conſtitit Iſter ;

Facta eſt Euxini dura ter unda maris.

At mihi jam videor patriâ procul eſſe tot annis,

Dardana quot Graio Troja ſub hoſte fuit.

Stare putes, adêo procedunt tempora tardè ;

Et peragit lentis paſſibus annus iter.

Nec mihi ſolſtitium quicquam de noctibus aufert ;

Efficit anguſtos nec mihi bruma dies.

Scilicet in nobis rerum naturâ novata eſt,

Cúmque melis curis omnia longa facit.

An peragunt ſolitos communia tempora motus ?

Súntque magis vitæ tempora longa meæ ?

*Littus Eu-
xinum.*

Quem tenet Euxinus mendax cognomine Pontus,

Et Scythici verè terra ſiniſtra freti.

Innumera circum gentes fera bella minantur ;

Quæ, niſi de raptò, vivere turpe putant.

Nil extra tutum eſt ; tumulus defenditur ipſe

Moenibus exigulis, ingenlóque loci.

Quod minimè credas, ut avis, denſiſſimus hoſtis

Advolat, & prædam vix bene viſus agit.

Sæpe intra muros, clauſis venientia portis

Per medias legimus noxia tela vias.

Eſt igitur rarus qui jam colere audeat ; iſque

Hâc arat inſelix, hâc tenet arma manu.

Sub

LIBER K.

Sub galeâ pastor juncâis pice cantat avenis :
 Próque lupo pavida bella verentur oves.
 Vix ope castelli defendimur ; & tamen Intus
 Mistâ facit Graiis barbara turba metum.
 Quippe simul nobiscum habitat discrimine nullo
 Barbarus, & recti plus quoque parte tenet.
 Quos, ut non timeas, possis odisse, videndo
 Pellibus & longâ † tempora tecta comâ.
 Hos quoque, qui geniti Graiâ creduntur ab urbe,
 Pro patrio cultu Persica Braccha tegit.
 Exercent illi sociæ commercia linguæ ;
 Per gestum res est significanda mihi.
 Barbarus hîc ego sum, quia non intelligor ulli,
 Derident stolidi verba Latina Getæ :
 Méque palam de me tutò malè sæpe loquuntur ;
 Forsitan obijciunt exiliûmque mihi.
 Utque sit, in me aliquid, siquid dicentibus illis
 Abnuerim quoties, adnuerimque, putant.
 Addè, quòd injustum rigido jus dicitur ense ;
 Dantur & in medio vulnera sæpe foro.
 O duram Lachessin, quæ tam grave fidus habenti
 Fila dedit vitæ non breviora meæ !
 Quòd patriæ vultu, vestróque caremus, amici ;
 Quòd sic in Scythicis gentibus esse queror ;
 Utraque poena gravis : merui tamen urbè carere,
 Non merui tali forsitan esse loco.
 Quid loquor, ah demens ! ipsam quoq; perdere vitam
 Cæsaris offenso numine dignus eram.

Barbara
 Gracis per-
 mixta.
 † Corpora.

Ovidius
 gestu locu-
 tus.

Jus arma-
 tum.

ELEGIA XII.

Ad uxorem, quod quidam eam exulis uxorem vocasset.

Quòd te nescio quis per jurgia dixerit esse
 Exulis uxorem, litera quæstâ tua est.
 Indolui, non tam mea quòd fortuna malè audire,
 Qui jam consuevi fortiter esse miser :
 Quàm quia, cui minime vellem, sum causa pudoris,
 Téque reor nostris erubuisse malis.
 Perfer, & obdura ; multò graviora tulisti,
 Eripuit cum me Principis ira tibi.

Fallitur

T R I S T I U M

Fallitur iste tamen, quo iudice nominor exil;
 Mollior est culpam poena secuta meam.
 Maxima poena mihi est, ipsum offendisse; priusque
 Venisset, mallem funeris hora mihi.
 Quassa quidem nostra est, non merisa, nec obruta na-
 Utque caret portu, sic tamen extat aquis. (vis;
 Nec ultam, nec opes, nec jus mihi civis ademit,
 Qui merui vitio perdere cuncta meo.
 Sed quia peccato facinus non adfuit ullum,
 Nil nisi me patriis iussit abesse focis.
 Utq; aliis, quorum numerum comprehendere non est,
 Cæsareum numen sic mihi mite fuit.
 Ipse relegati, non exulis utitur in me
 Nomine: tuta suo iudice causa mea est.
 Jure igitur laudes, Cæsar, pro parte virili
 Carmina nostra tuas qualliacunque canunt.
 Jure deos, ut adhuc coelli tibi limina claudant,
 Teque velint, sine se comprecor esse Deum.
 Oprat idem populus sed ut in mare flumina vastum,
 Sic solet exiguae currere rivus aqua.
 At tu fortunam, cujus vocor exulis ore,
 Nomine mendaci parce gravare meam.

E L E G I A XIII.

*Ad Amicum, qui monebat ut exilium
 carminibus oblectaret.*

Scribis ut oblectem studio lachrymabile tempus,
 Ne pereant turpi pectora nostra situ.
 Difficile est quod, amice, mones, quia carmina lætum
 Sunt opus, & pacem mentis habere volunt.
 Nostra per adversas, agitur fortuna procellas;
 Sorte nec ulla mea tristior esse potest.
 Exigis ut Priamus natorum in funera plaudat,
 Et Niobe festos ducat ut orba choros.
 Luctibus, an studio vlideor debere teneri,
 Solus in extremos iussus abire Getas.
 Des licet invalido pectus mihi robore fultum,
 Fama refert Anyti quale fuisse reo.
 Fracta cadet tantæ sapientia mole nitens;
 Plus valet humanis viribus ira Dei.

Ille

*Nihil a-
 demptum
 Ovidio, nisi
 jui urbis.*

† *Diu.*

¶ *Ludet.*

Ira Dei.

Ille senex dictus sapiens ab Apolline, nullum
 Scribere in hoc casu sustinisset opus.
 Ut veniant patriæ, veniant oblivia nostri,
 Omnis & amissi sensus abesse queat :
 At timor officio fungi vetat ipse quieto ;
 Cinctus ab innumero me tenet hoste locus.
 Adde, quod ingenium longâ rubigine læsum
 Torper, & est multo, quàm fuit antè, minus.
 Fertillis assiduo si non renovetur aratro,
 Nil nisi cum spinis gramen habebit † humus.
 Tempore qui longo steterit, malè currit ; & inter
 Carceribus missos ultimus ibit equus.
 Vertitur in teneram cariem, rimisque dehiscit,
 Si qua diu solitis cymba vacavit aquis.
 Me quoque despero (fuerim cum parvus & antè)
 Illi, qui fueram, posse redire parem.
 Contudit ingenium patientia longa malorum ;
 Et pars antiqui nulla vigoris adest.
 Sæpe tamen nobis ut nunc quoq; sumpta tabella est,
 Inque suos volui cogere verba pedes :
 Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis,
 Digna sui domini tempore, digna loco.
 Denique NON parvas animo dat gloria vires ;
 Et facunda facit pectora laudis amor.
 Nominis & famæ quondam fulgore trahebar,
 Dum tulit antennis aura secunda meas.
 Non adeo est bene nunc, ut sit mihi gloria curæ ;
 Si liceat, nulli cognitus esse velim.
 An, quia cesserunt primò bene carmina, suades
 Scribere, successus ut sequar ipse meos ?
 Pace, novem, vestrà liceat dixisse, sorores,
 Vos estis nostræ maxima causa fugæ.
 Utque dedit justas tauri fabricator aheni,
 Sic ego do poenas artibus ipse meis.
 Nil mihi debebat cum versibus amplius esse,
 Sed fugerem merito naufragus omne fretum.
 At puto, si demens studium fatale retentem,
 Hic mihi præbebit carminis arma locus.
 Non liber hic ullus, non qui mihi cernodet aurem,
 Verbaque significet quid mea nō sit, adest.

*Ingenium
 etiam rubi-
 go occupat.
 † Ager.*

*Fecunda
 laudis amor
 facundos
 facit.*

Perillus.

Omnia

† Omnia
qua possunt
plena timo-
re sonant.
Naso Geti-
cam lin-
guam cal-
luit.

Omnia barbaræ loca sunt, vocisque ferina;

† Omnia sunt Getici plena timore soni.

Ipsæ mihi videor jam didicisse Latine;

Jam didici Geticæ Sarmaticæque loqui.

Nec tamen, ut verum fatear tibi, nostra teneri

A componendo carmine Musa potest.

Scribimus, & scriptos absumimus igne libellos;

Exitus est studii parva favilla mei.

Nec possum, & cupio non ullos ducere versus;

Ponitur idcirco noster in igne labor.

Nec nisi pars casu flammis erepta, dolove,

Ad vos ingenii pervenit ulla mei.

Sic utipam, quæ nil metuentem tale magistrum

Perdidit, in cineres ars mea versa foret!

ELEGIA XIV.

*Ad Amicum, quod literas non daret, cum
faceret cetera.*

Hanc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem:

Mittere si quisquam, quod caret ipse, potest.

Æger enim traxi contagia corpore mentis;

Libera tormento pars mihi nequa vacet.

Pérque dies multos lateris cruciatibus utor;

Sic quoque non modico frigore læsit hyems.

Si tamen ipse vales, aliquâ nos parte valemus;

Quippe mea est humeris fulex ruina tuis:

Qui mihi cum dederis ingentia pignora, cumque

Pér numeros omnes hoc tueare caput:

Quod tuâ me raro solatur epistola, peccas;

Rémque piâ præstas, & mihi verba negas:

Hoc, precor, emenda: quod si correxeris unum,

Nullus in egregio corpore navus erit.

Pluribus acculem, fieri nisi posset ut ad me

Litera non veniat, missa sit illa tamen.

Dis faciant ut sit cæmeteria nostra querela,

Téque putem falsò non meminisse mei.

Quod precor, esse liquet: neq; enim mutabile robur

Credere me fas est pectoris esse tui.

Cana prius gelido desint absinthia Ponto,

Et careat dulci Trimeris Hybla thymo;

Imme-

Immemorem quàm te quisquam convincit amici ;

Non ità sunt facti stigmata nigra mei.

Tu tamen ut falsè possis quoque pellere culpæ

Crimina, quod non es, ne videre cave.

Utque solebamus consumere longa loquendo

Tempora, sermoni deficiente dic ;

Sic ferat, ac referat tacitas nunc littera voces,

Et peragant linguæ charta manûsque vices.

Quòd tibi ne nimium videar diffidere, sitque

Versibus hoc paucis admonuisse satis :

Accipe, quo semper finitur epistola verbo,

Atque meus distent ut tua fata. Vale.

ELEGIA XV.

Ad Uxorem, quod suis Libris sis aterna.

Quanta tibi dederim nostris monumenta libellis,

O mihi me conjux charior, ipse vides.

Detrahat auctori multum fortuna licebit :

Tu tamen ingenio clara ferere meo.

Dùmque legar, pariter necum tua fama legetur ;

Non potes in moestos omnis abire rogos.

Cùmque viri casu possis misera videri,

Invenies aliquas, quæ, quod es, esse vellint ;

Quæ te nostrorum cùm sis in parte malorum,

Fellicem dicant, invidèantque tibi.

Non ego divitias dando tibi plura dedissem ;

DIVITIS ad manes nil feret umbra suos.

Perpetui fructum donavi nominis ; idque

Quo dare nil potui munere majus, habes.

Adde, quòd & rerum sola es tutela mearum ;

Ad te non parvi venit honoris onus.

Quòd nunquam vox est de te mea muta, cuique

Judiciis debes esse superba viri.

Quæ nequis possit temeraria dicere, perita ;

Et pariter serva meque plàmque fidem.

Nam tua, dum stetimus, turpi sine crimine mansit

Et tantum probitas irreprehensa fuit.

Par eadem nostrà nunc est tibi facta ruina ;

Conspicuum virtus hinc tua ponit opus.

(est,

ESSE bonum facile est, ubi quod vetat esse remotum

Et nihil officiis nupta quod obstat habet.

Cum

Nigra stigmata.

*Divitias ad
inferos non
pervenimus.*

Vera amicitia.

Cùm Deus intonuit, non se subducere nimbo,
Id demum est pietas, id socialis amor. (bernat;
RARA quidem est virtus, quam non fortuna gu-
Quæ maneat stabili, cùm fugit illa, pede.

† *Siqua ta-*
men pretii

† Si tamen est pretium cui virtus ipsa petitum;
Inque parùm lætis ardua rebus adest:

libi merces
in actiti

Si tempus numeres, per secula nulla tacetur:
Et loca mirantur quæ patet orbis iter.

Fides Pe-
nelopea.

Aspicias ut longo teneat laudabilis ævo
Nomen inextinctum Penelopea fides?

Cernis ut Admeti cantetur, & Hectoris uxor?

Ausâque in accensos Hippias ire rogos?

Ut vivat famâ conjux Philaceia, cujus

Iliacam primo vir pede pressit humum?

At nece nil opus est pro me; sed amore fidèque:

Non ex difficili fama petenda tibi est.

Nec te credideris, quia non facis ista moneri:

Vela damus, quamvis remige puppis eat.

vide opus
est erga a-
micos.

QUI monet ut facias, quod jam facis, ille monendo
Laudat, & hortatu comprobat acta suo.

FINIS.

